

Hyvitysmaksuselvitykset 2011

Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry
Hyvitysmaksuyksikkö
Turo Pekari
19.9.2011

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ..... 3

1. YLEISTÄ..... 4

2. AIEMMIN TOTEUTETUT KYSELYT 5

3. KYSELYIDEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS 6

4. MUITA TIETOLÄHTEITÄ..... 6

5. YKSITYISEEN KOPIOINTIIN KÄYTETTY TALLENNUSALUSTAT 8

6. TUTKIMUSKYSYMYKSET 10

7. YKSITYINEN KOPIOINTI SUOMESSA 2011..... 10

8. USB-MUISTIEN JA MUISTIKORTTIEN KÄYTTÖTUTKIMUS 25

9. TABLET-LAITTEIDEN KÄYTTÖTUTKIMUS 29

10. JOHTOPÄÄTÖKSET 33

11. LÄHTEET 35

TIIVISTELMÄ

Teoston hyvitysmaksuyksikkö on tutkinut yksityistä kopiointia eri digitaalisille tallennusaloille vuosittain toteutettavien kyselytutkimusten avulla säännöllisesti vuodesta 1998 lähtien. Vuonna 2011 on toteutettu kolme hyvitysmaksuselvitystä. Tämä tutkimusraportti koskee näitä selvityksiä.

Tehdyt hyvitysmaksuselvitykset on toteutettu hyvitysmaksun neuvottelukunnan toimeksiannosta. Kyselyiden suunnittelua ja toteutusta on ohjannut neuvottelukunnan alainen tutkimustyöryhmä, jossa ovat edustettuina laiteollisuus sekä tekijänoikeusjärjestöt. Kyselytutkimusten tiedonkeruusta ovat vastanneet Tilastokeskus ja Otantatutkimus. Kyselytutkimuksilla on kerätty laitekohtaista tietoa USB-muistien, muistikorttien sekä tablet-laitteiden käytöstä, sekä yleisemmin yksityisestä kopioinnista.

Vuonna 2011 tehdyn Yksityinen kopiointi Suomessa -kyselyn mukaan 39 % suomalaisista oli kopioinut, tallentanut tai siirtänyt musiikkitiedostoja eri digitaalisille tallennusaloille. Videoaineistoja oli tallentanut 57% vastaajista edellisen 12 kuukauden aikana. Yksityinen kopiointi on yleistä suomalaisten keskuudessa.

- Lähes 90 %:lla suomalaisista on käytössään tietokone ja internetyhteys¹.
- Vuoden 2010 lopussa Suomessa oli lähes 2,4 miljoonaa laajakaistaliittymää kotitalousasiakkaiden käytössä.²
- Yleisimmät musiikin tai videoaineiston kopiointiin käytetyt tallennusalustat suomalaisen väestön keskuudessa ovat tallentava digiboksi, tietokone, matkapuhelin.³
- Matkapuhelimella musiikkia tallentavien ihmisten määrä on kahdessa vuodessa kasvanut suuremmaksi kuin Mp3-soittimella musiikkia tallentavien ihmisten määrä⁴.
- 70% suomalaisista omistaa ainakin yhden USB-muistitikun ja 60% käyttää muistikortteja eri laitteissa.⁵
- Muistikorttien käyttö on monipuolistunut ja niitä käytetään kameroiden ja matkapuhelimien lisäksi myös televisioissa, tietokoneissa ja stereolaitteissa.⁶
- Tablet-laitteet ovat yleistyneet nopeasti vuoden 2011 aikana. Arviolta 4-8%:lla suomalaista on käytössään tablet-laite. Yli puolet laitteen omistajista on hankkinut laitteen viimeisen 3 kuukauden sisällä elokuussa 2011 tehdyn kyselyn tulosten perusteella.⁷
- 40% tablet-laitteiden käyttäjistä kuuntelee musiikkia laitteella. Laitteen muistille tallennettujen tiedostojen kuuntelu on yleisin tapa kuunnella musiikkia. Tablet-laitteilla musiikkia kuuntelevat olivat kopioineet keskimäärin 430 musiikkitiedostoa laitteelle.⁸
- Suuressa osassa tablet-laitteita on 3G-yhteys, mutta median käyttö laitteen sisäiseltä muistilta on yleistä niin musiikin, videon kuin e-kirjojenkin osalta.⁹
- Yksityinen laillinen kopiointi on yleisin tapa kopioida musiikki ja videosisäلتöjä eri tallennusaloille. Musiikin osalta tavallisin tapa on kopioida musiikkitiedostoja alkuperäisiltä CD-levyiltä ja videotiedostojen osalta televisiolähetysistä¹⁰.

¹ 88% vastaajista on käytössään tietokone, internetyhteys kotona: 87% vastaajista. Yksityinen kopiointi Suomessa 2011 (n=936). Tilastokeskus.

² Viestintävirasto: Viestintämarkkinat Suomessa 2010.

³ Yli 20% väestöstä käyttää edellä mainittuja laitteita musiikin tai videomateriaalin tallentamiseen. Tilastokeskus: Yksityinen kopiointi Suomessa 2011.

⁴ Tilastokeskus: Yksityinen kopiointi Suomessa 2011.

⁵ Otantatutkimus: USB-muistien ja muistikorttien käyttötutkimus 2011.

⁶ emt.

⁷ Otantatutkimus: Tablet-tutkimus 2011. Tilastokeskus: Yksityinen kopiointi Suomessa 2011.

⁸ Otantatutkimus: Tablet-tutkimus 2011

⁹ emt.

¹⁰ Tilastokeskus: Yksityinen kopiointi Suomessa 2011.

1. YLEISTÄ

Teoston hyvitysmaksuyksikkö on vuonna 2011 toteuttanut Hyvitysmaksun neuvottelukunnan toimeksiannosta kolme kyselytutkimusta tekijänoikeuksin suojatun aineiston yksityisestä kopioinnista Suomessa. Kyselyiden suunnittelua ja toteutusta on ohjannut neuvottelukunnan alaisuudessa toimiva tutkimustyöryhmä, johon ovat asettaneet edustajansa eri tekijänoikeusjärjestöt ja laitteollisuuden edustajat. Vuosien 2008-2010 aikana tutkimuksia on tehty yhteensä 14 kappaletta.

Kyselytutkimusten avulla on selvitetty yksityisen kopioinnin laajuutta, kopiointiin yleisimmin käytettäviä laitteita ja tallennuspalveluita sekä kopioinnin lähteitä. Tuloksia voidaan käyttää tausta-aineistona yksityisen kopioinnin hyvitysmaksuista päätettäessä.

2011 tehtyjen kyselyiden keskeiset tulokset ovat julkaistu Teoston hyvitysmaksuyksikön kotisivuilla (<http://www.hyvitysmaksu.fi>) ja tulosmateriaali on toimitettu tutkimustyöryhmän ja hyvitysmaksun neuvottelukunnan osapuolille.

Tekijänoikeuksin suojatun aineiston, kuten musiikin ja TV-ohjelmien, yksityiskäyttöön tapahtuva kopiointi on Suomessa sallittua. Kopioinnin tulisi tapahtua laillisesta lähteestä, ja tekijöiden tulee saada korvaus heidän teostensa yksityisestä kopioinnista. Yksityisen kopioinnin hyvitysmaksu perustuu EU:n tekijänoikeusdirektiiviin ja vastaava hyvitysmaksujärjestelmä on käytössä lähes kaikissa EU-maissa¹¹.

Hyvitysmaksun piiriin kuuluvista tallennuspalveluista ja maksun suuruudesta säädetään vuodesta 2009 alkaen Valtioneuvoston asetuksella, Liikenne- ja viestintäministeriön sekä Työ- ja elinkeinoministeriön annettua asiasta lausuntoja. Ennen esityksen antamista Opetus- ja kulttuuriministeriö neuvottelee valmistajien ja maahantuojien sekä tekijöitä edustavien järjestöjen ja kuluttajaviranomaisten kanssa. Hyvitysmaksujen kerääjänä toimii Opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä Teosto. Teostossa hyvitysmaksua hallinnoi erillinen hyvitysmaksuyksikkö. Kerättyjen hyvitysmaksujen jaosta päättää vuosittain Opetus- ja kulttuuriministeriö.

¹¹ Maat, joissa ei tällä hetkellä ole EU:n tekijänoikeusdirektiivin mukaista hyvitysmaksujärjestelmää ovat Iso-Britannia, Irlanti, Luxembourg, Malta ja Kypros.

2. AIEMMIN TOTEUTETUT KYSELYT

Tekijänoikeuslain mukaan yksityisen kopioinnin hyvitysmaksuista päätettäessä tulee ottaa huomioon saatavilla oleva tutkimustieto yksityisen kopioinnin laajuudesta. Tätä tarkoista varten hyvitysmaksua Teostossa hallinnoiva hyvitysmaksuysikkö on vuosina 2008-2010 tilannut ja toteuttanut 14 kyselytutkimusta, joilla on selvitetty yksityisen kopioinnin laajuutta Suomessa. Näistä tutkimuksista on julkaistu kokonais selvitys Teoston hyvitysmaksuysikön toimesta syksyllä 2009 ja 2010 ja tutkimusaineistot ovat saatavilla Teoston hyvitysmaksuysikön verkkosivuilla.

Toteuttaja	Aihe	Ajankohta	Toteutus	Kohderyhmä
Otantatutkimus Oy	Matkapuhelimien ja mp3-soittimien musiikki- ja videokäyttö	05/2008	puhelinkysely (n=1001)	15-79-vuotiaat suomalaiset
Taloustutkimus Oy	Matkapuhelimien musiikkikäyttö	08/2008	puhelinkysely (n=1301)	15-79-vuotiaat suomalaiset
Taloustutkimus Oy	Ulkoisten kovalevyjen ja USB-muistien käyttötavat	10/2008	puhelinkysely (n=2025/1015)	15-79-vuotiaat suomalaiset
Digium Oy/Zapera	Matkapuhelimien musiikki- ja videokäyttö	05/2008	webkysely (n=612)	webpaneeli-vastaajat
Digium Oy/Zapera	Mp3-soittimien musiikki- ja videokäyttö	05/2008	webkysely (n=406)	webpaneeli-vastaajat
Digium Oy/Zapera	Ulkoisten kovalevyjen musiikki- ja videokäyttö	08/2008	webkysely (n=708)	webpaneeli-vastaajat
Tilastokeskus	Yksityinen kopiointi Suomessa	01-03/2009	puhelinkysely (n=1105)	15-74-vuotiaat suomalaiset
Otantatutkimus Oy	CD-kopiointi	03/2009	webkysely (n=328)	CD-tallentajat (Otantatutkimus Oy:n WebOtanta -paneeli)
Otantatutkimus Oy	DVD-kopiointi	03/2009	webkysely (n=334)	DVD-tallentajat (Otantatutkimus Oy:n WebOtanta -paneeli)
Taloustutkimus Oy	Matkapuhelimien musiikkikäyttö	04/2009	puhelinkysely (n=1002)	15-79-vuotiaat suomalaiset
Taloustutkimus Oy	Ulkoiset kovalevyt	05/2009	puhelinkysely (n=2025)	15-79-vuotiaat suomalaiset
Taloustutkimus Oy	Matkapuhelimien musiikkikäyttö	03/2010	puhelinkysely (n=984)	15-79-vuotiaat suomalaiset
Taloustutkimus Oy	Ulkoiset kovalevyt	04/2010	puhelinkysely (n=2010)	15-79-vuotiaat suomalaiset
Otantatutkimus Oy	Tietokone ja yksityinen kopiointi	05/2010	päiväkirjatutkimus (n=4296, 1004 tallentajaa)	15-79 –vuotiaat suomalaiset internetin käyttäjät

Taulukko 1. Vuonna 2008-2010 toteutetut hyvitysmaksututkimukset.

3. KYSELYIDEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Kyselytutkimukset on suunniteltu tutkimustyöryhmässä, joka toimii hyvitysmaksun neuvottelukunnan alaisuudessa. Hyvitysmaksun neuvottelukunta on Teoston koolle kutsuma yhteistyöelin, jossa ovat edustettuina eri hyvitysmaksuosapuolet (laiteteollisuus ja tekijänoikeusjärjestöt) sekä opetus- ja kulttuuriministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö. Neuvottelukunta kokoontuu normaalisti 3-4 kertaa vuodessa.

Hyvitysmaksun neuvottelukunnan tutkimustyöryhmään oli vuonna 2011 asettanut edustajansa Teosto, Kopiosto, Tuotos, Musiikkituottajat, Nokia, sekä Elinkeinoelämän Keskusliitto. Ryhmä on kokoontunut vuoden 2011 aikana 2 kertaa. Kyselyiden käytännön järjestelyistä on vastannut Teoston hyvitysmaksuysikkö. Kyselytutkimukset on rahoitettu kokonaisuudessaan hyvitysmaksuvaroista. Vuoden 2011 kyselytutkimusten toteutuksesta ovat vastanneet Tilastokeskus ja Otantatutkimus. Tilastokeskuksen tutkimus tehtiin puhelinhaastatteluna ja Otantatutkimuksen toteuttamat kyselyt tehtiin puhelinhaastatteluina (USB-muistit ja muistikortit) ja internetpaneelissa (tablet-laitteet).

4. MUITA TIETOLÄHTEITÄ

Tässä raportissa käsiteltyjen hyvitysmaksuselvitysten lisäksi yksityisen kopioinnin hyvitysmaksun alaan liittyvää tilastotietoa on saatavilla useista lähteistä, joista alla on mainittu joukko tärkeimpiä. Tilastokeskuksen neljä kertaa vuodessa toteuttama Kuluttajabarometrin laitekysely¹² on aiemmin kartoittanut eri viihde-elektronikkalaitteiden ja palveluiden yleisyyttä suomalaisissa kotitalouksissa. 2010 elokuun jälkeen tietoja ei ole julkaistu, joten hyvitysmaksuselvityksen omat selvitykset laitekannasta ovat kasvattaneet merkitystään. Tietoa suomalaisten tietotekniikan käytöstä ja suomalaisten tavoista käyttää musiikki- ja videosisältöjä sisältyy myös Tilastokeskuksen toteuttamiin Tieto- ja viestintätekniikan käyttötutkimukseen¹³ ja suomalaisten vapaa-aikaan ja ajankäyttöön liittyviin tilastoihin.

Viestintävirasto selvittää vuosittain internet-liittymien ja matkapuhelinliittymien määrää Suomessa mm. Viestintämarkkinat Suomessa -raportissa¹⁴ ja markkinakatsauksissaan. TV- ja radiosisältöjen katsojalukuja ja tietoa mm. ajassa siirretystä katselusta kerää Finnpanel¹⁵. Tilastoja eri viihde-elektronikkalaitteiden myyntiluvuista kokoa puolestaan Kodintekniikka-alan tiedotusfoorumi Kotek¹⁶.

¹² Tilastokeskuksen Kuluttajabarometri: <http://www.stat.fi/til/kbar/index.html>

¹³ <http://www.tilastokeskus.fi/til/sutivi/index.html>

¹⁴ <http://www.ficora.fi/index/tutkimukset.html>

¹⁵ <http://www.finnpanel.fi/>

¹⁶ <http://www.kotek.fi/tilastot/>

Myös eri markkinatutkimusyrietykset keräävät ajantasaista tietoa matkapuhelimien käyttötavoista; eräs esimerkki on Taloustutkimuksen vuosittain toteuttama laaja Web & Mobile Tracking –tutkimus.

Taloustutkimus tutki loppuvuonna 2010 matkapuhelimien käyttöä laajassa Web & Mobile Tracking - tutkimuksessaan, jossa vastaajilta kysyttiin henkilökohtaisesti laitteiden omistamisesta ja käyttötavoista. Tutkimuksessa selvitettiin mm. matkapuhelimen eri ominaisuuksien käyttöiheyttä. Puheluiden jälkeen eniten käytetty matkapuhelimen ominaisuus oli Taloustutkimuksen kyselyn mukaan tekstiviestien lähettäminen. Vastaajista, joilla oli matkapuhelin henkilökohtaisessa käytössään (webpaneelivastaajat, n=2832) 91 % lähetti tekstiviestejä viikoittain. Seuraavaksi käytetyimmät matkapuhelinominaisuudet olivat valokuvien ottaminen (27 % käyttää viikoittain), www-sivujen selaaminen (25 %), sähköposti (20 %) ja musiikin kuuntelu puhelimen mp3-soittimella (16 % käyttää viikoittain.) Nuoret ovat aktiivisimpia matkapuhelimen musiikkiominaisuuksien käyttäjiä: Taloustutkimuksen kyselyssä 15-24-vuotiaista vastaajista yli 30% kuunteli viikoittain musiikkia puhelimella. Vastaavasti matkapuhelimen tyyppi vaikuttaa musiikkiominaisuuksien käyttöön: 3G-puhelimien käyttäjistä (n=896) yli 20%, ja 3,5G-puhelimien käyttäjistä (n=178) yli 50% kuunteli musiikkia puhelimella viikoittain. 37% vastaajista vastasi omistavansa älypuhelimien vuoden 2010 lopulla. 11 % kaikista kyselyvastaajista (n=2200) uskoi musiikin kuuntelun puhelimen mp3-soittimella lisääntyvän omalla kohdallaan seuraavan vuoden aikana.

Matkapuhelimen valintaan vaikuttavista ominaisuuksista tärkeimmät Taloustutkimuksen kyselyn vastaajille olivat kalenteri (erittäin tärkeänä ominaisuutta piti 59 % vastaajista), kamera (39 %), bluetooth (37 %), nopea tiedonsiirto (3G) (35%), ja internet-selain (33 %). Radiota ja MP3-soitinta piti erittäin tärkeänä ominaisuutena 24 % kaikista vastaajista. 15-24-vuotiaista vastaajista kuitenkin yli 40 % vastaajista piti mp3-soitinta puhelimessa erittäin tärkeänä ominaisuutena.

AddValue toteutti Nokialla ja DNA:lle älypuhelintutkimuksen alkuvuonna 2011¹⁷. Tutkimukseen vastasi 1500 henkeä. Tutkimuksen mukaan puolet älypuhelimien käyttäjistä on korvannut jonkun muun laitteen käyttöä ja vajaa kolmasosa on jättänyt hankkimatta jonkun muun laitteen sen takia. Älypuhelin on korvannut eniten kameran ja erillisten musiikkisoittimien käyttöä. Tutkimuksen vastaajista 49% käyttää säännöllisesti älypuhelintaan musiikin kuunteluun.

Tietoa eri EU-maiden hyvitysmaksujärjestelmistä on kerännyt vuoteen 2010 asti hollantilainen hyvitysmaksujärjestö Stichting De Thuiskopie selvityksessään *International Survey on Private Copying Law and Practice*¹⁸. Vuonna 2011 selvitystä ei ole julkaistu. Englantilainen konsulttiyritys Oxera julkaisi huhtikuussa Nokian toimeksiannosta hyvitysmaksujärjestelmän taloudellisia vaikutuksia

¹⁷ Suomalaiset ja älypuhelin 2011. Nokia ja DNA.

¹⁸ Vuoden 2009 julkaisu on saatavilla ilmaiseksi verkosta:

<http://145.222.172.84/assets/File/Survey%202009%20Webversie%20Final.pdf>

käsittelytiedon raportin¹⁹. Saksalainen GfK julkaisi 2011 laajan 10 000 hengen otoksella tehdyn tutkimuksen, jossa selvitettiin ihmisten tapoja tallentaa ja kopioida mediaa, asenteita tekijänoikeuteen sekä erilaisten tallennuspalveluiden omistamista²⁰. Vertaisverkkolataamisesta on saatavilla tietoa mm. Lyhty ry:n ja Taloustutkimuksen vuosittain toteuttamassa Tekijänoikeusbarometrissa²¹.

Teoston hyvitysmaksusyksikön teettämät hyvitysmaksuselvitykset täydentävät yllä mainituista lähteistä saatavia tietoja hyvitysmaksujärjestelmän kannalta oleellisilla tiedoilla. Tällaisia ovat esimerkiksi eri laitteille tehtyjen kopiointikertojen ja kopioitujen tiedostojen määrä sekä yksityiseen käyttöön valmistettujen kopioiden lähteet, joista ei ole muiden lähteiden kautta tietoja saatavilla.

5. YKSITYISEEN KOPIOINTIIN KÄYTETTY TALLENNUSALUSTAT

Yksityisen kopioinnin hyvitysmaksusta säädettiin Suomessa ensimmäistä kertaa vuonna 1984. Teknisen kehityksen myötä yksityinen kopiointi on 2000-luvun aikana siirtynyt digitaalisille tallennuspalveluille. Sitten yksityisen kopioinnin hyvitysmaksun alaa on laajennettu koskemaan tallennettavia CD- ja DVD-levyjä sekä digitaalisia audio- ja videotallentimia sekä ulkoisia kiintolevyjä (joiden muistikapasiteetti on 250 gigatavun ja 3 teratavun välillä).

2010-luvulle siirryttäessä yksityinen kopiointi ilmiönä on entisestään monimutkaistunut, johtuen tietokoneiden yleistymisestä suomalaisten kotitalouksissa. Kuluttajien saatavilla olevat edulliset tallentavat laitteet, tallennustila ja yhteysnopeudet mahdollistavat kuluttajille musiikin ja videoaineiston kopioinnin huomattavasti aiempaa helpommin. Toisaalta nopeiden yhteyksien ansiosta median suoratoisto eli streamingpalvelut ovat yleistyneet tehden kopioinnin tarpeettomaksi. Ei ole kuitenkaan selvää tietoa ovatko streamingpalvelut kopiointia suoraan vähentävä vai kopioinnin rinnalle tuleva mediankäyttömuoto. Digitaalisia kopioita tullaan tekemään tulevaisuudessa joka tapauksessa, koska lienee mahdotonta olla aina verkkoyhteyden tavoitettavissa.

Hyvitysmaksun piirissä olevien digitaalisten tallennuspalveluiden lisäksi suojattuja aineistoja tallennetaan yksityiseen käyttöön paljon digitaalisille alustoille, jotka eivät ole hyvitysmaksun piirissä. Yleisimmistä suomalaisten käyttämistä tallennuspalveluista, kuten tietokoneista ja matkapuhelimista ei makseta hyvitysmaksua.

Vuoden 2010 lopulla markkinoille tulleet tablet-laitteet ovat yleistyneet nopeasti vuoden 2011 aikana ja muodostuneet uudeksi trendilaitteeksi. Otantatutkimuksen 2011 teettämästä tablet-tutkimuksesta saatiin ensimmäistä kertaa tietoa tablet-laitteille tapahtuvasta median kopioinnista. Vaikka laitteen pääkäyttötarkoitus tutkimustulosten perusteella olevan internet-selailu, laitteisiin kopioidaan myös suuria määriä yksityisiä laillisia musiikkitiedostoja.

¹⁹ <http://www.oxera.com/main.aspx?id=9481>

²⁰ <http://www.gvu.de/SID/c4489378fc1d16071c901cb4a6560683/media/pdf/781.pdf>

²¹ http://www.kulttuuriuutiset.net/gallupit/piratismitutkimus_2011

Älypuhelimien myynti on kasvanut vuoden 2011 aikana ja niitä myydään tätä nykyistä kasvuvauhtia pian enemmän kuin perinteisiä matkapuhelimia²². Suuri osa uusista myydyistä matkapuhelimista sisältää nykyään samanlaiset ominaisuudet ja käyttöjärjestelmän kuin tablet-laitteetkin. Vaikuttaa siltä, että tulevaisuudessa kopiointi siirtyy entistä enemmän monikäyttölaitteille tai keskitetyille isoille muisteille, joista media siirretään langattomasti erilaisiin toistovälineisiin, joissa ei ole välttämättä omaa muistia.

Tallentavien laitteiden määrä suomalaisissa kodeissa on 2000-luvun aikana kasvanut nopeasti. Seuraavaan taulukkoon on koottu tietoja kuluttajien ja kotitalouksien käytössä olevista laitteista ja palveluista 2010-2011. Tiedot pohjautuvat Tilastokeskuksen Kuluttajabarometrin laitekyselyyn, Otantatutkimuksen USB-muistitikkujen ja muistikorttien käyttötutkimukseen, sekä Yksityinen kopiointi Suomessa 2011 –kyselyn tuloksiin:

Kotitalouksien tallentavat laitteet ja tietoliikenneyhteydet

Laite/yhteys	% kotitalouksista omistaa	% suomalaisista on käytössään	Lähde
Tietokone	84	88	Kuluttajabarometri 08/2010; Hyvitysmaksuysikkö/Tilastokeskus 2011
Internetyhteys	74*	87	Kuluttajabarometri 08/2010; Hyvitysmaksuysikkö/Tilastokeskus 2011
Tallentava digisovitin/DVD	45	47	Kuluttajabarometri 08/2010; Hyvitysmaksuysikkö/Tilastokeskus 2011
Ulkoinen kiintolevy	-	38	Hyvitysmaksuysikkö/Tilastokeskus 2011
Digisovitin tietokoneessa	19**	10	Kuluttajabarometri 08/2010; Hyvitysmaksuysikkö/Tilastokeskus 2011
Kiintolevyllä varustettu pelikonsoli	-	19	Hyvitysmaksuysikkö/Tilastokeskus 2011
Mp3-soitin tai iPod	-	31	Hyvitysmaksuysikkö/Tilastokeskus 2011
Matkapuhelin mp3-soitinominaisuudella	-	51	Hyvitysmaksuysikkö/Tilastokeskus 2011
USB-muisti	-	70	Hyvitysmaksuysikkö/Tilastokeskus 2011
Muistikortti	-	60	Otantatutkimus 2011
Tablet-laite	-	4	Hyvitysmaksuysikkö/Tilastokeskus 2011

*Tilastokeskus: Laajakaista

**Tilastokeskus: Tietokone televisiona

Taulukko 2. Kuinka suurella osalla suomalaisista on mainittu laite tai palvelu käytössään /Laitteiden ja yhteyksien yleisyys suomalaisissa kotitalouksissa 2010-11. Lähde: Tilastokeskuksen kuluttajabarometri 08/2010; Hyvitysmaksuysikkö/Tilastokeskus 2011, Otantatutkimus 2011;

²² <http://www.kotek.fi/assets/Uploads/tilastot/Kodintekniikkaindeksi1-6-2011.pdf>

6. TUTKIMUSKYSYMYKSET

Kyselytutkimuksilla selvitetään yksityisen kopioinnin laajuutta: kuinka suuri osa suomalaisista kopioi musiikkia, videoaineistoja ja muuta tekijänoikeuksin suojattua aineistoa yksityiseen käyttöön eri laitteille ja alustoille? Kuinka paljon kopioidaan? Mistä lähteistä kopiointi tapahtuu?

Hyvitysmaksuselvitysten tiedonkeruu lähtee liikkeelle tavasta, jolla yksityinen kopiointi on määritelty tekijänoikeuslaissa: mitä tallennusaloja suomalaiset käyttävät merkittävässä määrin tekijänoikeuksin suojatun aineiston yksityiseen käyttöön tapahtuvaan kopiointiin? Kuinka usein ja kuinka paljon eri aineistoja kopioidaan? Mistä lähteistä kopiointi tapahtuu?

Nämä tutkimuskysymykset muodostavat yhdessä vastaajilta kerättävien laitetietojen ja muiden taustatietojen kanssa hyvitysmaksuselvitysten kysymysrungon. Kyselyissä keskitytään kopioinnin määrälliseen selvittämiseen: kuinka moni kopioi, kuinka paljon, kuinka usein kopioidaan, mille alustoille?

Tilastokeskuksen kyselyssä vastaajilta on kysytty viimeisimmästä kopiointikerrasta, oletuksena, että viimeisimmän kopiointikerran yksityiskohdat ovat helpoimmin palautettavissa mieleen. Lisäksi on kysytty kopioinnin useutta: kuinka usein vastaaja kopioi kyseistä aineistoa kyseiselle alustalle? Kolmanneksi käyttäjiä pyydetään arvioimaan yksityisen kopioiden määrä laitteella/tallennusallalla kyselyhetkellä. Näiden määrällisten ja ajallisten arvioiden lisäksi vastaajilta tiedustellaan viimeisimmän kopiointikerran osalta kopioinnin lähteitä: olivatko viimeksi kopioidut tiedostot esimerkiksi alkuperäiseltä fyysiseltä tallenteelta, verkkokaupasta, lähipiiriltä tai vertaisverkosta ladattua aineistoa?

Hyvitysmaksukyselyt on perinteisesti rajattu musiikki- ja videoaineistoon, koska muiden aineistolajien kopiointi yksityiseen käyttöön (tekstit, e-kirjat, äänikirjat jne.) on jäänyt aiemmin hyvin vähäiseksi. Tablet-laitteiden osalta myös e-kirjojen kopiointia on selvitetty tänä vuonna, koska laitteita on markkinoitu voimakkaasti myös lukulaitteina.

7. YKSITYINEN KOPIOINTI SUOMESSA 2011

Tilastokeskuksen Haastattelu- ja tutkimuspalvelut -yksikkö toteutti keväällä 2011 yksityistä kopiointia koskevan tiedonkeruun Teoston Hyvitysmaksuysikön toimeksiannosta. Vastaava tutkimus tehtiin Tilastokeskuksen toimesta myös keväällä 2009.

Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa musiikin ja videosisällön yksityistä kopiointia sekä tietokoneen kotikäyttöä erilaisten sisältöjen tallentamiseen ja kopiointiin. Aivan aluksi kysyttiin vastaajan taustatietoja sekä erilaisten laitteiden omistamista. Haastattelulomake jakaantui kolmeen osaan, ensimmäiseksi käsiteltiin musiikin kopioimista ja tallentamista, sitten videosisällön kopiointia ja tallentamista ja kolmannessa osassa tietokoneen käyttöä.

Otos poimittiin satunnaisesti Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskevasta tietokannasta. Tutkimuksen kohdejoukkona olivat 15 - 74 -vuotiaat Manner-Suomessa asuvat henkilöt. Otoskoko oli 1500 henkilöä. Osoite- ja taustatiedot tarkistettiin Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskevan tietokannan uusimmasta versiosta.

Vastausaineisto painotettiin kalibroimalla vastaamaan perusjoukkoa. Aineistoon on kullekin havainnolle muodostettu painokerroin, jota käyttämällä voidaan tuloksia tarkastella perusjoukon tasolla. Aineiston tilastollinen painotus korjaa eroavuudet eri väestöryhmien vastausosuuksissa. Painotuskriteereinä käytettiin sukupuolta, 10-vuotis-ikäryhmää, suuraluetta (pääkaupunkiseutu erikseen) ja tilastollista kuntaryhmitystä.

Kaikkiaan hyväksyttyjä haastatteluja saatiin 936. Kohdehenkilöistä noin 64 prosenttia vastasi kyselyyn. Vastausosuus jäi alhaiseksi verrattuna edelliseen vuoden 2009 tiedonkeruuseen, jolloin vastausosuus oli noin 10 prosenttiyksikköä korkeampi. Vastausosuus laski, soittokertoja kertyi tällä kertaa keskimäärin 4,1, kun edelliskerralla soittoja oli keskimäärin 3,3. Niitä, jotka lopulta jäivät kokonaan tavoittamatta, yritettiin tavoitella keskimäärin 12,5 soittokertaa, kun vuonna 2009 vastaava luku oli 8,1. Kieltäytyneiden osuus lähes kaksinkertaistui kahden vuoden takaisesta 6,2:sta 12,1 prosenttiin (lähtötoksesta laskettuna). Erityyppisissä haastattelu- ja kyselytutkimuksissa on vastausosuuksissa ollut 2000- luvulla jatkuvasti laskeva trendi, mikä näkyy tässäkin tutkimuksessa.

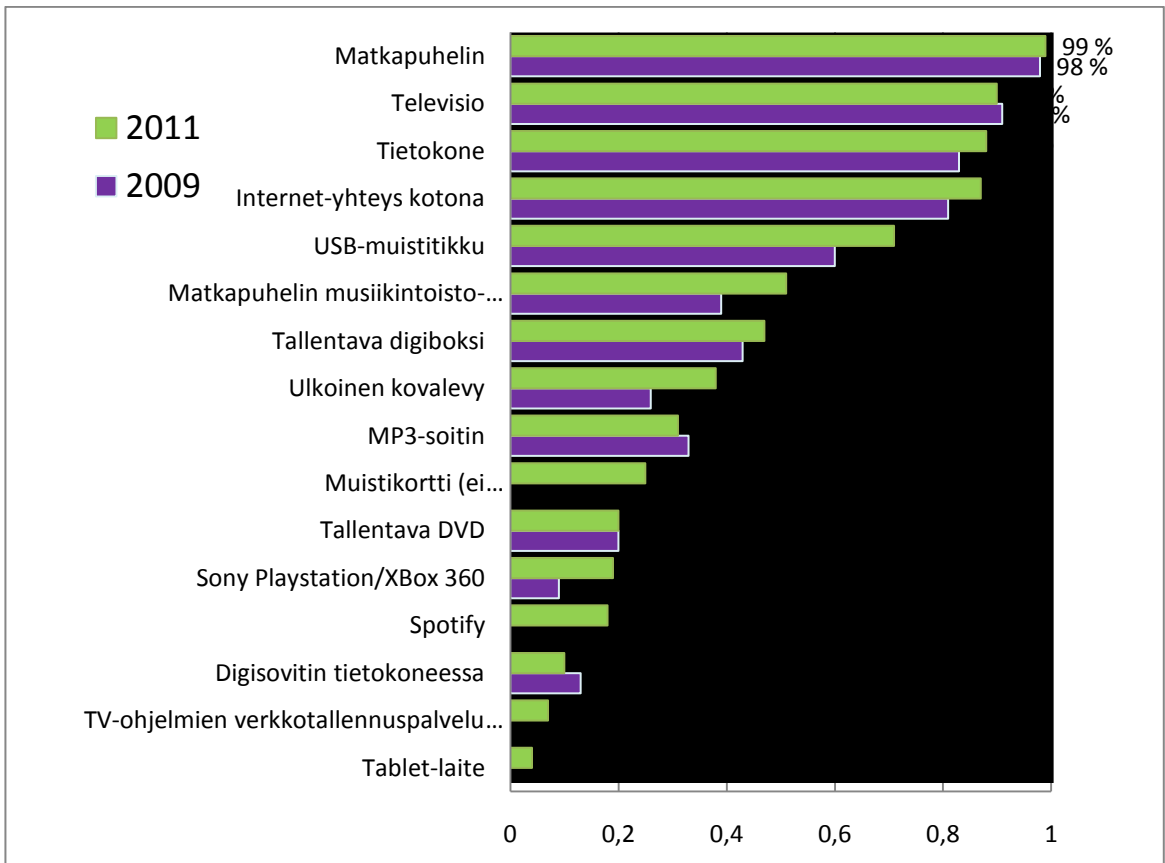
Ehkä hieman yllättäen miesten vastausosuus oli lähes kaikissa ikäryhmissä hieman naisia korkeampi. Jopa vaikeasti haastatteluihin motivoitavat nuoret miehet osallistuivat tutkimukseen paremmin kuin naiset. Tämä johtuu varmastikin haastattelun aiheesta, joka kiinnosti enemmän miehiä. Muuten vastausosuudet ovat trendien mukaisia eli vanhemmat ikäluokat vastaavat vilkkaammin ja kaupunkimaisissa kunnissa asuvat vastaavat huonommin kuin maaseudulla asuvat. Kokonaisuudessaan voidaan sanoa, että otosjoukko ja vastanneet ovat lähellä toisiaan.

Laitekanta ja palveluiden käyttäminen

Kyselyn perusteella lähes kaikilla 15-79-vuotiailla suomalaisilla on käytössään matkapuhelin. Lähes 90 %:lla suomalaisista on käytössään televisio, tietokone ja internet-yhteys. Yksi tai useampia USB-muisteja ("muistitikku") on käytössään 70%:lla vastaajista ja tallentava digisovitin (tallentava digiboksi) on käytössä 47%:lla vastaajista. Kannettavien soittimien osalta mp3-soitinominaisuudella varustettujen matkapuhelimien käyttäjiä on määrällisesti enemmän kuin mp3-soittimien käyttäjiä. Matkapuhelimille musiikkia tallentavien määrä on noussut isommaksi kuin mp3-soittimille musiikkia tallentavien määrä. Vuonna 2009 tilanne oli päinvastoin.

Tallentavien DVD-soittimien määrä on pysynyt samana vuodesta 2009, kun taas tietokoneeseen liitettävien ulkoisten kiintolevyjen (ulkoinen kovalevy) määrä on kasvanut nopeasti vuodesta 2009. Kun vuonna 2009 ulkoinen kiintolevy on kyselyn perusteella käytössään jo noin miljoonalla suomalaisella (26% vastaajista), vuonna 2011 ulkoisia kovalevyjä on käytössään 1,5 miljoonalla suomalaisella (38% vastaajista.)

Kyselyssä 10%:lla vastaajista oli käytössään digisovitin tietokoneessa. Kiintolevyllä varustettu pelikonsoli, johon on mahdollista kopioida esim. käyttäjän omia valokuvia tai musiikki- ja videotiedostoja, on käytössä 19%:lla kyselyvastaajista.

Kuva 1. 15-79 –vuotiaiden suomalaisten käytössä olevia laitteita ja palveluita keväällä 2009 ja 2011. (Yksityinen kopiointi Suomessa 2009/2011, % vastaajista.

Laitekysymyksen jälkeen kyselyn ensimmäisessä osassa keskityttiin musiikin tallentamiseen eri laitteille ja tallennuspalveluille. Tarkasteluajankohtana oli kyselyä edeltäneet kaksitoista kuukautta. Vastaajille luettiin aluksi seuraava vastausohje:

Seuraavat kysymykset koskevat musiikin tallentamista digitaaliseen muotoon, eli musiikin lataamista, siirtämistä tai kopiointia tiedostomuodossa esimerkiksi tietokoneelle, erilaisille muisteille, kannettaville soittimille, CD- tai DVD-levyille.

Musiikkitiedostolla tarkoitetaan yhtä musiikkikappaletta, esimerkiksi mp3-tiedostoa tai vastaavaa. Tallentamisella ei tarkoiteta pelkkää musiikin kuuntelua esimerkiksi CD-levyiltä, radiosta tai internetistä. Musiikkivideoista kysytään myöhemmin.

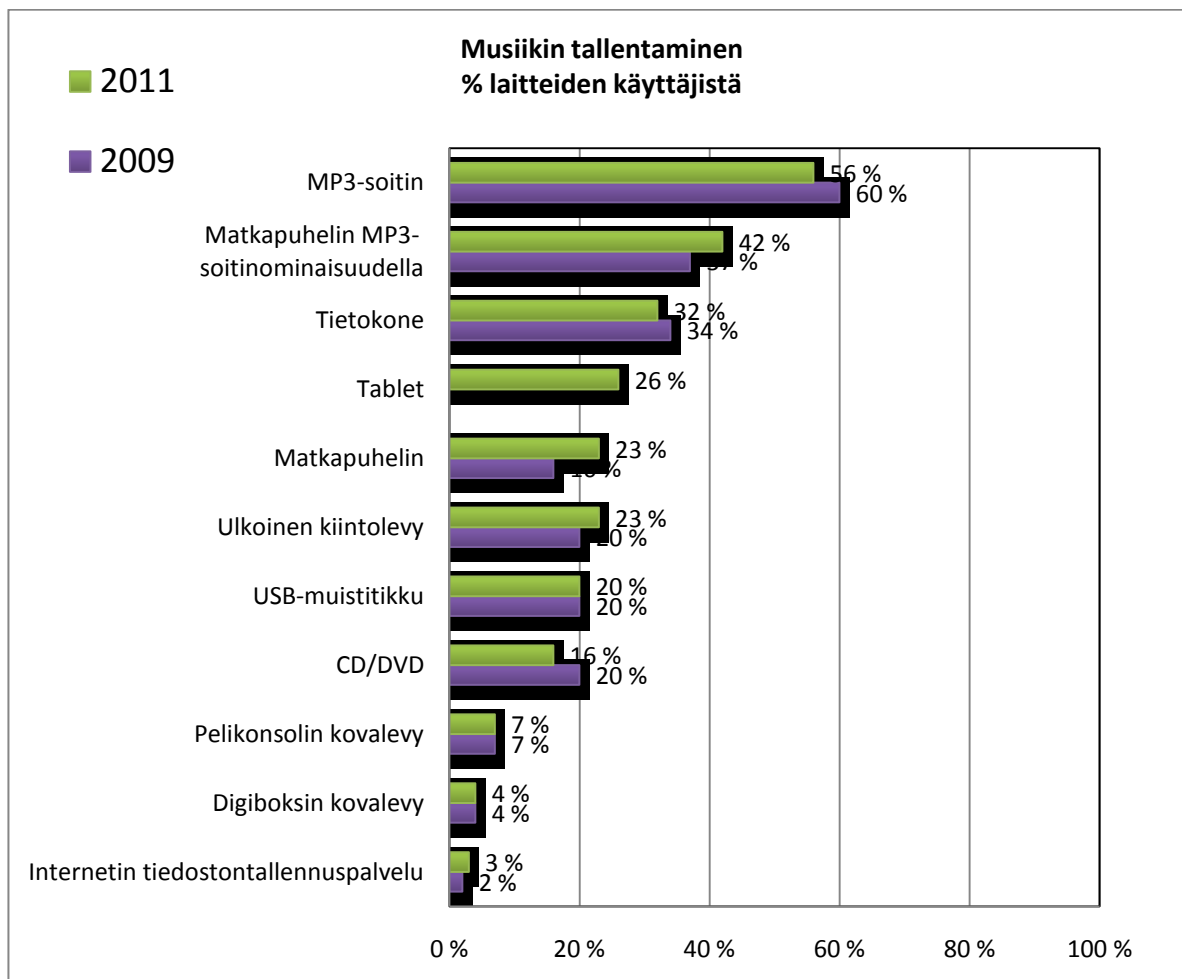
Tämän jälkeen vastaajilta kysyttiin kunkin heidän käyttämänsä laitteen ja alustan osalta:

Oletteko viimeisen 12 kuukauden aikana tallentanut musiikkia [laite tai tallennusalusta]?

Kaikkiaan 39% kaikista kyselyvastaajista (n=936) kertoi tallentaneensa musiikkia jollekin digitaaliselle laitteelle tai tallennusalustalle viimeisen 12 kk aikana. Määrä oli sama vuoden 2009 tutkimustuloksissa. Musiikkia digitaaliseen muotoon tallentavien ihmisten määrä näyttää pysyneen saman kokoisena. Tuloksen pohjalta voidaan arvioida, että noin 1,5 miljoonaa suomalaista (15-74-vuotiaat) tallentaa musiikkitiedostoja vuosittain. Tässä luvussa ei ole eritelty yksityisen kopioinnin osuutta muusta musiikin lataamisesta, tallentamisesta ja siirtämisestä (esimerkiksi verkkokaupasta tietokoneelle ladatut DRM-suojatut tiedostot ja omatekoinen musiikki).

Musiikin tallentamisen yleisyys eri ikäryhmissä vaihtelee voimakkaasti. Nuorista, 15-29-vuotiaista vastaajista (n=183) 79% oli tallentanut musiikkia kyselyä edeltäneen vuoden aikana, kun vastaavasti yli 50-vuotiaista vastaajista (n=452) oli musiikkia tallentanut 11%. Luvut ikäryhmittäin vastaavat vuoden 2009 tuloksia.

Musiikin osalta yleisimmät tallennusalustat tai laitteet olivat käyttäjämäärien perusteella järjestyksessä tietokone (28% kaikista vastaajista oli tallentanut musiikkia tietokoneelle kyselyä edeltäneen 12 kuukauden aikana), matkapuhelin (23%) mp3-soitin (17%), tallennettava CD- , DVD-levy tai USB-muisti (14%). Laitteiden käyttäjämääriin suhteutettuna alustojen järjestys kuitenkin muuttuu: suhteessa kunkin laitteen omistavien vastaajien määriin käytetyimpiä musiikin tallennuspaikkoja ovat kannettavat soittimet eli mp3-soittimet ja mp3-soitinominaisuudella varustetut matkapuhelimet (kuva 2). Kiintolevyllä varustettujen pelikonsolien (kyselyssä Sony PlayStation 3 ja Microsoft Xbox360) ja tallentavien digisovittimien (digiboksien) käyttäjistä vain pieni osa on tallentanut laitteille musiikkia.

Kuva 2. Musiikkia eri alustoille kyselyä edeltäneen 12 kk aikana tallentaneiden määrä suhteessa käyttäjämääriin (% vastaajista, joilla on kyseinen laite käytössään.) CD- ja DVD-levyjen osalta luku on suhteessa tietokoneen ja DVD-tallentimen käyttäjiin. Internetin tiedostontallennuspalvelujen käyttäjien osalta luku on suhteessa käyttäjiin, joilla on internet-yhteys kotona.

Musiikin tallentamisen useus

Viimeisen 12 kuukauden aikana musiikkia tallentaneista vastaajista (n=348) 13% totesi tallentavansa musiikkia jollekin digitaalisista laitteelle tai tallennusalustalle päivittäin tai muutaman kerran viikossa (2009: 10%). Kolmasosa musiikkia tallentaneista (32%) tallentaa musiikkia muutaman kerran kuukaudessa, ja yli puolet tallentajista (55%) tallentaa muutaman kerran vuodessa tai harvemmin. Taulukoista 3 ja 4 käy ilmi, että musiikin tallentamisen aktiivisuudessa ei ole tapahtunut muutoksia. Ikäryhmittäisessä tarkastelussa nuoret osoittautuvat muita ikäryhmiä aktiivisemmiksi tallentajiksi: vuonna 2011 15-29-vuotiaista musiikkia tallentaneista (n=145) 19% tallentaa musiikkia päivittäin tai muutaman kerran viikossa.

K3. Kuinka usein tallennatte musiikkia jollekin digitaaliselle laitteelle tai tallennusalustalle (2011)?

% musiikkia viim. 12kk aikana tallentaneista (n=348)

		Sukupuoli		Ikäryhmä			Yhteensä
		Mies	Nainen	15-29	30-49	50-74	
K3. Kuinka usein tallennatte musiikkia	päivittäin	3%	1%	3%	1%	0%	2%
	muutaman kerran viikossa	11%	11%	16%	8%	2%	11%
	muutaman kerran kuukaudessa	34%	29%	40%	26%	23%	32%
	muutaman kerran vuodessa	40%	42%	33%	47%	44%	41%
	harvemmin	12%	17%	7%	17%	30%	14%
	Ei osaa sanoa	0%	1%	1%	0%	0%	0%
	prosenttia	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Yhteensä	N=	859329	702174	684722	677350	199430	1561503
	n=	201	147	145	154	49	348

Taulukko 3. Musiikin tallentamisen useus 2011. Musiikkia kyselyä ed. 12 kk aikana tallentaneet (n=348). Yksityinen kopiointi Suomessa 2011. Tilastokeskus.

K3. Kuinka usein tallennatte musiikkia jollekin digitaaliselle laitteelle tai tallennusalustalle (2009)?

% musiikkia viim. 12kk aikana tallentaneista (n=425)

		Sukupuoli		Ikäryhmä			Yhteensä
		Mies	Nainen	15-29	30-49	50-74	
K3. Kuinka usein tallennatte musiikkia	päivittäin	2%	1%	3%	0%	0%	1%
	muutaman kerran viikossa	9%	9%	14%	5%	0%	9%
	muutaman kerran kuukaudessa	39%	25%	40%	28%	13%	33%
	muutaman kerran vuodessa	36%	47%	34%	47%	54%	41%
	harvemmin	15%	17%	9%	20%	33%	16%
	prosenttia	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	N=	832317	688712	789957	559915	1711580	1521030
Yhteensä	n=	220	205	227	152	46	425

Taulukko 4. Musiikin tallentamisen useus 2009. Musiikkia kyselyä ed. 12 kk aikana tallentaneet (n=425). Yksityinen kopiointi Suomessa 2009. Tilastokeskus.

Viimeinen tallennuskerta: musiikkitietojen määrä ja lähteet

Vastaajilta kysyttiin viimeisimmästä musiikin tallennuskerrasta: mille laitteelle tai alustalle vastaaja on viimeksi tallentanut musiikkitiedostoja, mistä lähteestä musiikkitiedostot tallennettiin ja kuinka monta musiikkikappaletta (musiikkitiedostoa) tallennettiin.

Viimeisimmän tallennuskerran perusteella²³ yleisimmät vastaajien musiikin tallennuspaikat olivat järjestyksessä matkapuhelin (28% musiikkia tallentaneista, n=348), mp3-soitin ja tietokone (24%), CD-levy ja USB-muisti (8%). Näissä luvuissa ei ole otettu huomioon laitteiden käyttäjämääriä. Viimeisin musiikin tallennuskerta oli käsittänyt keskimäärin 58 musiikkitiedostoa (mediaani 10, n=348)²⁴.

Tallennetun musiikin lähteiden perusteella voidaan arvioida, että valtaosa vastaajien viimeksi tallentamasta musiikista on tallennettu laillisesta lähteestä. Viimeksi tallennetun musiikin lähteitä tiedusteltiin vastaajilta monivalintakysymyksellä²⁵, jossa vastaaja voi valita useita lähteitä.

Taustaoletuksena on, että yksittäinen musiikin tallennuskerta voi sisältää musiikkiaineistoa useasta eri lähteestä, esimerkiksi poltettavalle CD-levylle voidaan tallentaa musiikkikappaleita, joista osa on esimerkiksi tallentajan omilta CD-levyiltä ja osa on ostettu verkkokaupasta.

Vuonna 2011 viimeisin musiikin tallennuskerta sisälsi alkuperäisiltä CD-levyiltä tallennettua musiikkia 45%:lla tallentajista (n=348). Vastaavasti kavereilta tai perheenjäseniltä tallennettua musiikkia oli viimeksi tallentanut 20% tallentajista, ja internetistä ilmaiseksi tallennettua musiikkia 17% tallentajista. 11%:lla tallentajista viimeisin tallennuskerta oli sisältänyt verkkokaupoista ostettua musiikkia ja 8% vastaajista oli viimeksi tallentanut musiikkitiedostoja vertaisverkoista. Vertaisverkkotallentamisen osuus oli nuorilla vastaajilla suurin: 15-29-vuotiaista musiikin tallentajista (n=145) 13% totesi viimeisimmän tallennuskerran sisältäneen vertaisverkoista tallennettua musiikkia. Taulukoista 5. ja 6. käy ilmi, että alkuperäislähteiden jakautumisessa eri aineistolähteisiin ei tällä tarkastelutavalla ole nähtävissä merkittäviä muutoksia vuodesta 2009.

²³ K5. Mihin viimeksi tallensitte musiikkia?

²⁴ K6. Arvioikaa, kuinka monta musiikkikappaletta (musiikkitiedostoa) viimeksi tallensitte?

²⁵ K7a. Mistä lähteestä tai lähteistä viimeksi tallentamanne musiikki oli peräisin? Oliko viimeksi tallentamanne musiikki:

1. alkuperäisiltä CD-levyiltä
2. verkkokaupasta ostamaanne
3. kavereilta tai perheenjäseniltä saatua
4. vertaisverkko-ohjelman avulla internetistä ladattua
5. muita internetistä ilmaiseksi tallentamianne tiedostoja (esim. artistien omilta sivuilta)
6. omatekoista
7. musiikkia jostain muusta lähteestä?

OHJE: Vertaisverkolla (P2P, peer-to-peer network) tarkoitetaan tiedostonjakoverkkoja, joissa käyttäjät voivat jakaa keskenään esimerkiksi musiikkia, elokuvia ja muita tiedostoja. Suosituimmat vertaisverkot käyttävät BitTorrent yhteyskäytäntöä (esim. Piratebay). Vertaisverkosta lataamiseen tarvitaan oma erillinen latausohjelmisto.

Omatekoisella musiikilla tarkoitetaan itse tehtyä musiikkia tai lähipiirin eli ystävien tai perheenjäsenten tekemää musiikkia.

K7a Mistä lähteestä tai lähteistä viimeksi tallentamanne musiikki oli peräisin (2011)? (voi valita useita)

% musiikkia viim. 12 kk aikana tallentaneista (n=348)

		SP sukupuoli		Ikäryhmä			
		Mies	Nainen	15-29	30-49	50-74	Yhteensä
Musiikin alkuperäislähde	Alkuperäisiltä CD-levyiltä	45%	46%	45%	48%	36%	45%
	Verkkokaupasta ostamaanne	12%	10%	9%	14%	8%	11%
	Kavereilta tai perheenjäseniltä	16%	24%	28%	14%	9%	20%
	Vertaisverkosta	9%	7%	13%	4%	4%	8%
	Internetistä ilmaiseksi (ei vertaisverkosta)	17%	16%	20%	12%	18%	17%
	Omatekoista	2%	1%	1%	0%	8%	2%
	Jostain muusta lähteestä	7%	6%	3%	8%	14%	7%
	Yhteensä	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Yhteensä	859329	702174	684722	677350	199430	1561503
		201	147	145	154	49	348

Taulukko 5. Viimeksi tallennetun musiikin lähteet niiltä vastaajilta, jotka ovat tallentaneet musiikkia kyselyä ed. 12 kk aikana (n=348). Yksityinen kopiointi Suomessa 2011. Tilastokeskus.

K7a Mistä lähteestä tai lähteistä viimeksi tallentamanne musiikki oli peräisin (2009)? (voi valita useita)

% musiikkia viim. 12 kk aikana tallentaneista (n=425)

		SP sukupuoli		Ikäryhmä			
		Mies	Nainen	15-29	30-49	50-74	Yhteensä
Musiikin alkuperäislähde	Alkuperäisiltä CD-levyiltä	51%	42%	46%	49%	41%	47%
	Verkkokaupasta ostamaanne	17%	10%	6%	10%	8%	8%
	Kavereilta tai perheenjäseniltä	14%	25%	27%	13%	4%	19%
	Vertaisverkosta	10%	6%	12%	6%	2%	8%
	Internetistä ilmaiseksi (ei vertaisverkosta)	17%	19%	18%	17%	21%	18%
	Omatekoista	4%	1%	3%	3%	2%	3%
	Jostain muusta lähteestä	5%	6%	2%	5%	20%	5%
	Yhteensä	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Yhteensä	832317	688712	789957	559915	171158	1521030
		220	205	227	152	46	425

Taulukko 6. Viimeksi tallennetun musiikin lähteet niiltä vastaajilta, jotka ovat tallentaneet musiikkia kyselyä ed. 12 kk aikana (n=425). Yksityinen kopiointi Suomessa 2009. Tilastokeskus.

Videoaineiston tallentaminen

Videoaineiston osalta kysymysrunko noudatteli samaa rakennetta kuin musiikin osalta. Aluksi kysyttiin videoaineiston tallentamisesta kyselyä edeltäneen kahdentoista kuukauden aikana vastaajan käyttämille laitteille ja tallennusalustoille. Videoaineiston osalta tallentamiseen käytettyihin alustoihin sisällytettiin erilaisten digitaalisten tallennusalustojen (tallentava digisovitin, tietokone, ulkoinen kiintolevy, CDR- ja DVDR-levyt, USB-muistit, mp3-soittimet) lisäksi VHS-nauhurilla tapahtunut tallentaminen, tallentaminen Internetin kautta käytettäviin tallennuspalveluihin²⁶ sekä tallentaminen TV-sisältöjen verkkotallennuspalveluihin²⁷. Mukaan otettiin myös kuvaaminen videokameralla, sekä digitaalikameralla tai matkapuhelimella tapahtuva videoaineiston kuvaaminen, jotta omatekoisen aineiston tallentamista voidaan tarkastella erikseen.

Vastaajille luettiin aluksi seuraava vastausohje:

VIDEOSISÄLLÖN TALLENTAMINEN:

Seuraavat kysymykset koskevat VIDEOSISÄLLÖN tallentamista, siirtämistä, polttamista tai kopiointia esimerkiksi tallentavan digiboksin kovalevyille, tietokoneelle, CD- tai DVD-levyille, VHS-nauhoille tai erilaisille kannettaville soittimille tai muisteille.

Myös kuvaaminen videokameralla tai videokuvaaminen digikameralla tai matkapuhelimella otetaan mukaan.

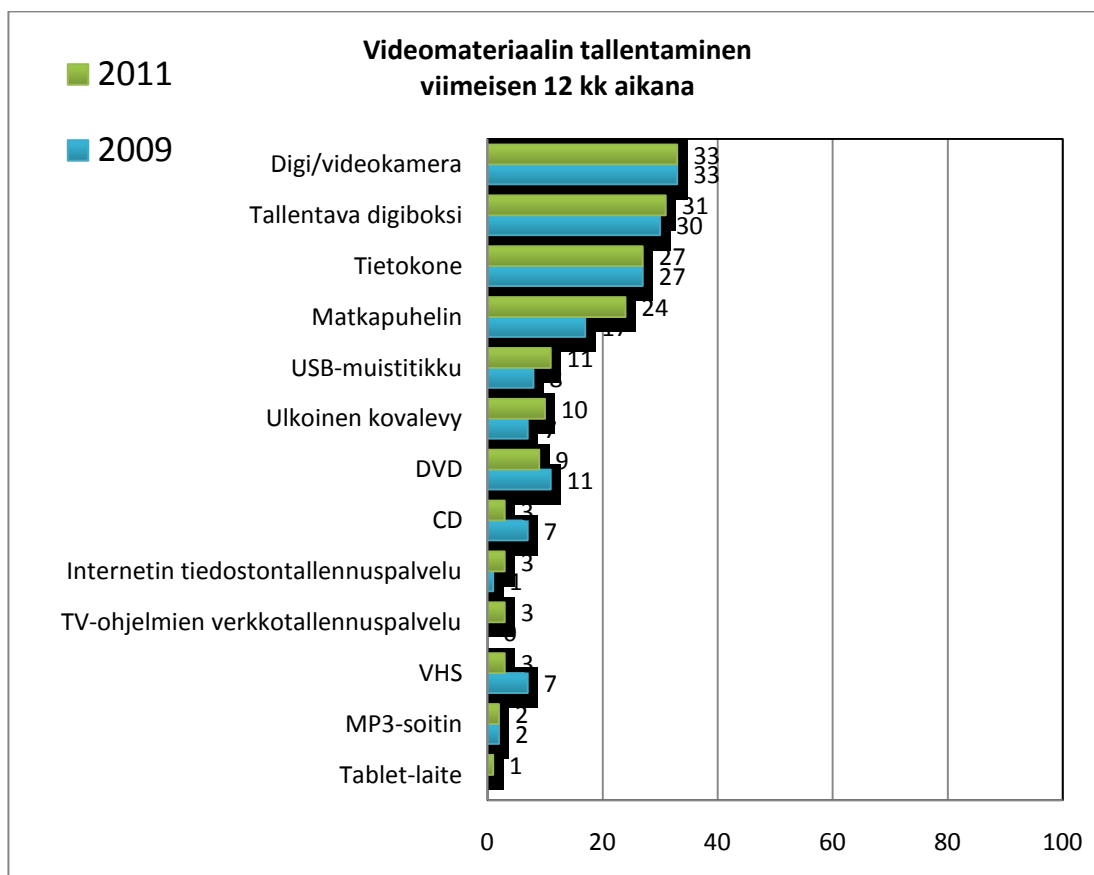
Videosisällöllä tarkoitetaan esimerkiksi elokuvia, TV-ohjelmia, yksittäisiä TV-sarjan jaksoja, musiikkivideoita, sekä omatekoista tai internetistä tallennettua videosisältöä.

Tallentamisella ei tarkoiteta pelkkää videosisällön katselemista esimerkiksi DVD-levyiltä, televisiosta tai internetistä (esim. YouTube ja vastaavat palvelut).

Videoaineiston osalta omatekoisen (käyttäjien itse tuottaman) aineiston osuus kaikesta tallentamisesta on suurempi kuin musiikin kohdalla. Omatekoista videoaineistoa, esimerkiksi kotivideoita, kuvataan videokameroilla ja yhä useammin myös digikameroilla ja matkapuhelimilla, joista sisältö siirretään esimerkiksi tietokoneelle tai muille tallennusalustoille. Jos omatekoisen videoaineiston kuvaaminen jätetään huomioitta, oli kaikkiaan 57% kyselyvastaajista tallentanut videoaineistoa jollekin mainituista tallennuspaikoista kyselyä edeltäneen 12 kuukauden aikana. Tässä luvussa on siis kuvaamista lukuun ottamatta mukana myös omatekoisen aineiston tallentaminen ja siirtäminen eri tallennusalustoille. Omatekoisen aineiston osuus kuitenkin vaihtelee voimakkaasti alustoittain: esimerkiksi tallentavalle digisovittimelle ja VHS-nauhalle tallennetaan lähes ainoastaan televisiosisältöä, mutta digikameralle, videokameralle ja matkapuhelimelle tallennetaan lähes pelkästään omatekoista aineistoa.

²⁶ OHJE: Tarkoitetaan henkilökohtaisessa käytössä olevaa tallennustilaa internetissä, johon voitte tallentaa omia tiedostojanne ja käyttää tiedostoja netin välityksellä eri laitteilta. Tallennustila voi olla esimerkiksi internet-liittymän tai sähköpostitilin yhteydessä tai erikseen tilattavana palveluna. (esimerkkejä: Saunalahti Iso G, Sonera Tietovarasto, Elisa Kotiposti Plus -palvelu, Google Gmail, Windows Live)

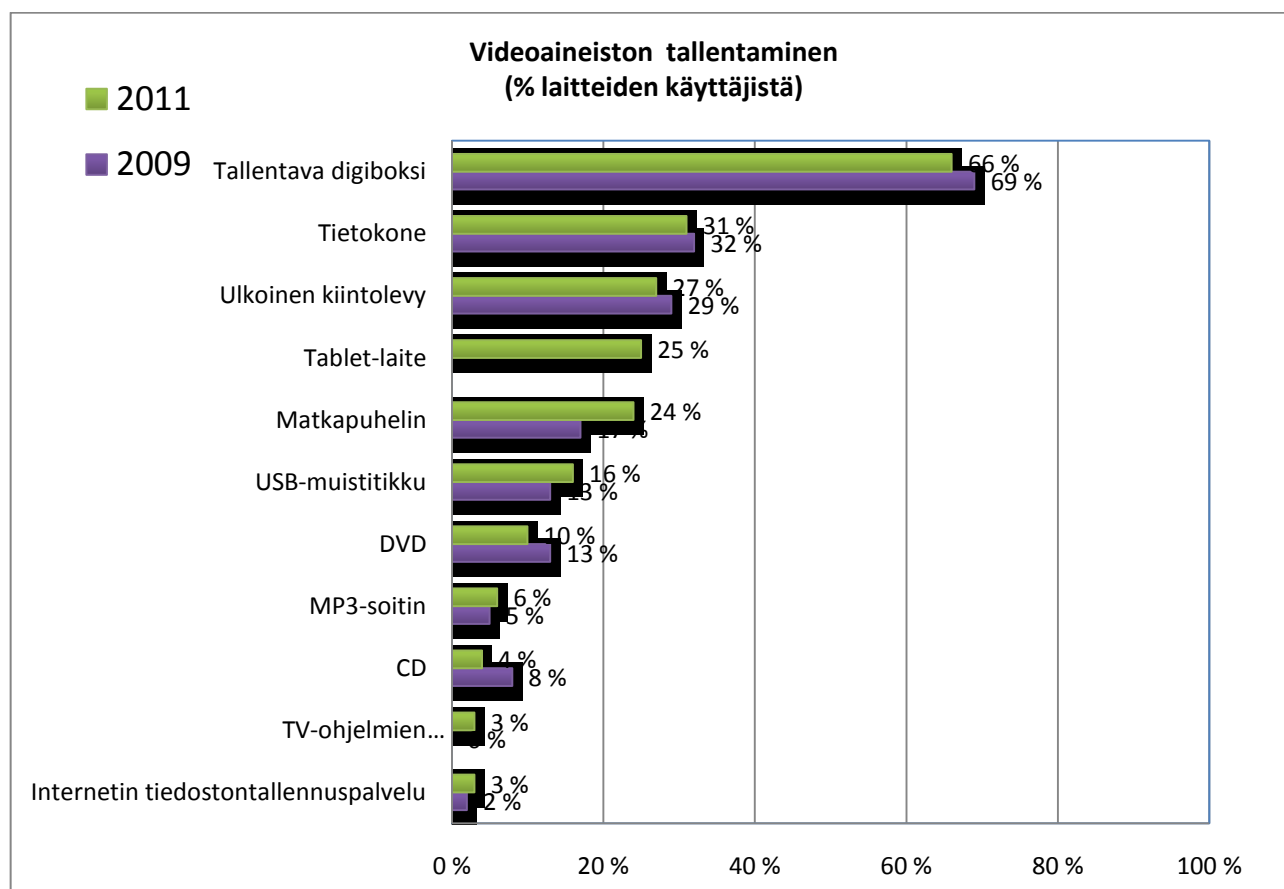
²⁷ [...] oletteko viimeisen 12 kuukauden aikana tallentanut videosisältöä TV-ohjelmien verkkotallennuspalveluun, kuten Elisa Viihde, Sonera Viihdepaketti, TV-kaista tai muu vastaava palvelu?

Kuva 3. Videoaineisto kyselyä edeltäneiden 12 kk aikana tallentaneiden vastaajien osuus kaikista kyselyvastaajista 2009 ja 2011, ml. omatekoisen aineiston tallentaminen.

Vuonna 2011 kaikista vastaajista (n=936) 31% oli tallentanut videoaineistoa tallentavan digisovittimen kiintolevylle kyselyä edeltäneen vuoden aikana. Seuraavaksi yleisimmät videoaineiston tallennuspaikat – mukaan lukien omatekoinen aineisto - olivat tietokone (27% kaikista vastaajista oli tallentanut), matkapuhelin (24%), USB-muisti (11%) ja ulkoinen kovalevy (10%). Samaan aikaa kun videoaineiston tallentaminen erilaisille muisteille (matkapuheli, USB-muisti, ulkoinen kovalevy) yleistyy, tallentavien CD- ja DVD-levyjen käyttö tallennusvälineinä vähenee. Erilaisten internetin tallennuspalveluiden käyttö videoaineiston tallentamiseen sekä TV-ohjelmien verkkotallennuspalveluiden käyttö on kyselyn perusteella vielä vähäistä.

Kuten musiikin kohdalla, nuoret (15-29-vuotiaat) vastaajat ovat aktiivisimpia videosisältöjen tallentajia. Jos eri laitteille videoaineistoa tallentaneiden määrät suhteutetaan laitteiden käyttäjämääriin, käytetyin alusta videoaineiston tallentamiseen on tallentava digisovitin (digiboksi). 66% vastaajista, joilla on tallentava digisovitin käytössään, oli tallentanut digisovittimen kiintolevylle videoaineistoa kyselyä edeltäneiden 12 kuukauden aikana (kuva 4).

Kuva 4. Videoaineistoa eri alustoille kyselyä edeltäneen 12 kk aikana tallentaneiden määrä suhteessa käyttäjämääriin (% vastaajista, joilla on kyseinen laite käytössään.) CD- ja DVD-levyjen osalta luku on suhteessa tietokoneen ja DVD-tallentimen käyttäjiin. Internetin tiedostontallennuspalvelujen ja TV-ohjelmien verkkotallennuspalvelujen käyttäjien osalta luku on suhteessa käyttäjiin, joilla on internet-yhteys kotona.

Videosisällön tallentamisen useus

Seuraavaksi vastaajilta kysyttiin videosisällön tallentamisen useudesta ja viimeisimmän tallennuskerran ajankohdasta. Viimeisen 12 kuukauden aikana videosisältöä tallentaneista (n=541) 39% totesi tallentavansa videosisältöä jollekin laitteelle, tallennusalustalle tai tallennuspalveluun ”päivittäin” tai ”muutaman kerran viikossa”. Muutaman kerran kuukaudessa sanoi tallentavansa neljäsosa tallentaneista (24%) ja muutaman kerran vuodessa tai harvemmin tallentaa 38% tallentaneista. 46% videoaineistoa tallentaneista oli tallentanut videosisältöä jollekin laitteelle, alustalle tai palveluun kyselyhetkeä edeltäneen viikon aikana.

Viimeisin tallennuskerta: tiedostomäärä ja lähteet

Viimeisimmän tallennuskerran osalta kysyttiin, mihin vastaaja oli viimeksi tallentanut videosisältöä, ja mitä videosisältöä viimeinen tallennus sisälsi²⁸. Eri aineistolajien osalta kysyttiin tallennusmääriä (tiedostojen määrä) sekä tallentamisen lähteitä.

Videosisällön osalta viimeisin tallennuskerta oli useimmin tehty tallentavalle digisovittimelle (41% tallentajista). Digisovittimen jälkeen yleisimmät tallennusalueet olivat tietokone (viimeksi tallentanut 20% tallentajista) ja digi-/videokamera (13% tallentajista). Vastaajia kysyttiin viimeisimmän tallennuskerran osalta tallennetun aineiston tyyppiä²⁹. Tallentajilla 41%:lla viimeisin tallennuskerta oli sisältänyt TV-ohjelmia tai TV-sarjan jaksoja, 38%:lla omatekoista videosisältöä ja 15%:lla elokuvia.

Elokvistakin valtaosa tallennetaan televisiosta: kysyttäessä viimeksi tallennetun videosisällön lähteitä 49%:ssa tallennustapahtumista sisälsi televisiosta tallennettua aineistoa, kun taas internet-latausten ja alkuperäisiltä DVD-levyiltä tapahtuva kopioiminen saivat vain hajamainintoja. Vastaajat, jotka olivat viimeksi tallentaneet tallentavalle digisovittimelle, olivat tallentaneet sataprosenttisesti televisiosisältöä.

Tietokoneen käyttäminen

Tietokoneen osalta kyselyssä haluttiin tietoa tietokoneen yksityiskäytöstä. Vastaajille luettiin aluksi seuraava vastausohje:

Seuraavat kysymykset liittyvät tietokoneen kotikäyttöön.

Kysymykset koskevat viimeisen 12 kuukauden aikana yksityistä tietokoneen käyttöä (joko kannettavalla tietokoneella tai pöytäkoneella).

Kysymykset eivät siis koske työtehtävissä tapahtuvaa tietokoneen käyttöä.

Tämän jälkeen vastaajilta kysyttiin viimeisimmän tallennuskerran (tietokoneen käyttökerran) osalta, minkälaista aineistoa viimeksi tallennettiin, aineistotyypeittäin kuinka monta tiedostoa, sekä mistä lähteistä tallentaminen tapahtui. Jatkokysymykset esitettiin vain vastaajille, jotka olivat käyttäneet tietokonetta musiikin, videoaineiston, valokuvien, tietokoneohjelmien tai tekstiaineistojen

²⁸ Viimeisimmän tallennuskerran osalta haettiin yhtä laitetta, jolle viimeksi on tallennettu. Jos viimeisellä tallennuskerralla oli tallennettu usealle laitteelle tai alustalle, pyydettiin vastaajaa arvioimaan näistä tallennuksista viimeisintä.

²⁹ **K12. Oliko viimeksi tallentamanne videosisältö:** TV-ohjelmia tai TV-sarjan jaksoja /elokuvia /musiikkivideoita /omatekoista videosisältöä /lyhyitä videoklippejä? (VOI VALITA USEITA)
OHJE: Omatekoisella videosisällöllä tarkoitetaan itse kuvattuja videotiedostoja tai ystävien tai perheenjäsenten kuvaamia videotiedostoja.
Videoklipillä tarkoitetaan lyhyitä videotiedostoja, jotka voivat olla esimerkiksi Internetistä tallennettuja lyhyitä katkelmia elokuvista tai tv-ohjelmista, sketsejä, tietoiskuja, mainoksia tai elokuvien tai TV-ohjelmien trailereita.

tallentamiseen kyselyä edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Vastaajista, joilla oli käytössään tietokone (n=815) kaikkiaan 24 % ei ollut tallentanut tietokoneelle aineistoa viimeisen vuoden aikana (18% ei ollut koskaan tallentanut).

Kysyttäessä tietokoneelle viimeksi tallennetun aineiston tyyppiä³⁰, vastaajilla oli mahdollisuus valita useita aineistotyyppiejä. Itse tuotetun aineiston osuus tietokoneelle tehdyistä tallennuksista oli suuri: 45% tallentajista sanoi viimeksi tallentaneensa itse kuvattuja valokuvia ja 26% oli tallentanut itse tuottamiaan tekstitiedostoja, taulukoita tai tietokantoja. Omatekoisen aineiston osuudessa ei ollut suuria ikäryhmien välisiä eroja. Muusta kuin omatekoisesta aineistosta useimmin oli tallennettu musiikkia (10% tallentajista).

Tietokoneesta, jolle käyttäjä oli viimeksi tallentanut aineistoa, kysyttiin oliko käytetty tietokone oma vai työkonne, ja oliko tietokone kannettava vai ns. pöytäkone. Työkoneen osalta vastasi 9% tallentajista. Tallentajien vastauksista 49% koski kannettavaa tietokonetta ja 51% ns. pöytäkoneetta (ei kannettava tietokone).

Tietokoneen muistikapasiteettia koskeva kysymys osoittautui vastaajille vaikeaksi. Kaikkiaan 55% tietokoneen käyttäjistä ei osannut arvioida viimeksi tallentamiseen käyttämänsä tietokoneen tallennuskapasiteettia (miehistä 35%, naisista 76%). Yleisin muistikapasiteetti tietokoneissa oli 500 gigatavua (8% vastaajista).

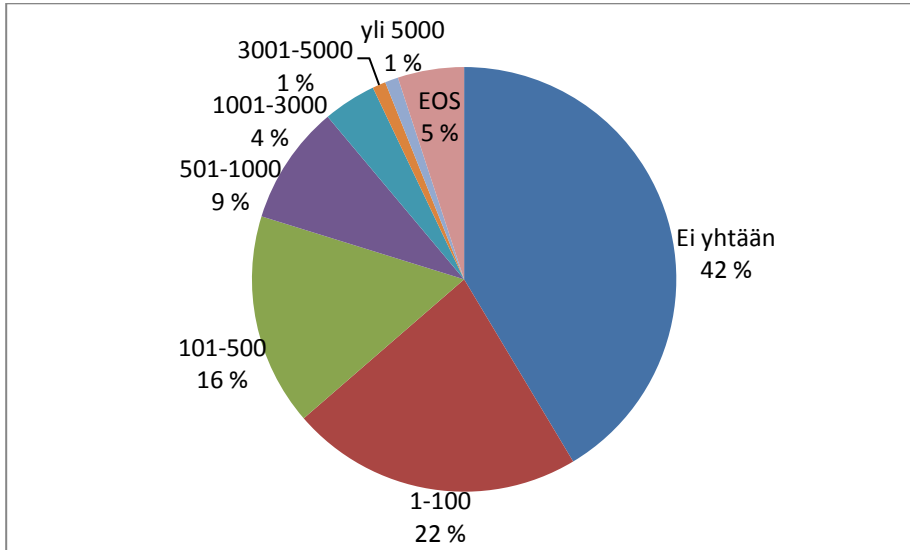
³⁰ **K16a. Minkälaista aineistoa viimeksi tallensitte tietokoneelle?**

OHJE: (Jos teitte saman päivän aikana useita tallennuksia, niin olemme kiinnostuneita vain viimeisimmästä tallennuskerrasta.) Omatekoisella videosisällöllä tarkoitetaan itse kuvattuja videotiedostoja tai ystävien/perheenjäsenten kuvaamia videotiedostoja.

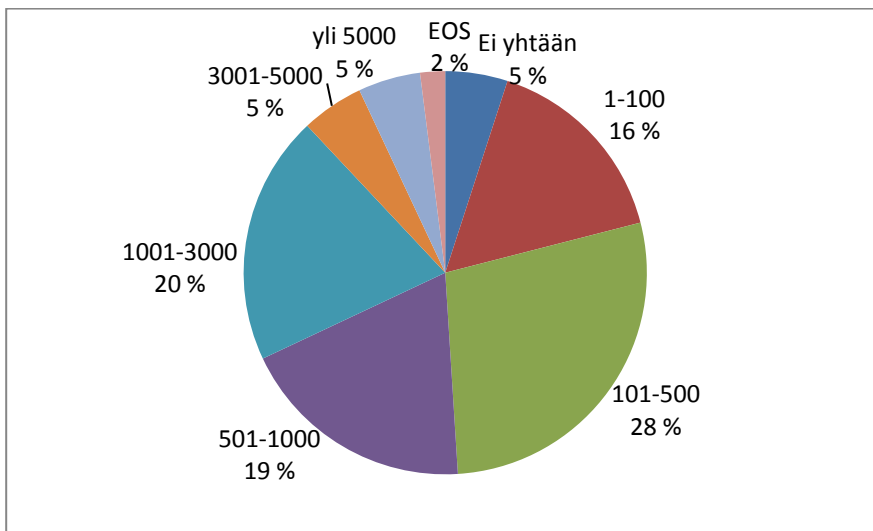
LUETAAN VASTAUSVAIHTOEHDOT (15 kpl) TARVITTAESSA!

1. musiikkia
2. äänikirjoja
3. itse kuvattuja valokuvia
4. muita valokuvia
5. omatekoista videosisältöä
6. elokuvia
7. yksittäisiä TV-ohjelmia tai TV-sarjan jaksoja
8. musiikkivideoita
9. lyhyitä videoklippejä
10. tietokoneohjelmia
11. pelejä
12. itse tuottamianne tekstitiedostoja, taulukoita tai tietokantoja
13. lehtiartikkeleita
14. sähköisiä kirjoja (e-kirjoja) tai muita julkaistuja tekstiaineistoja
15. muunlaista aineistoa

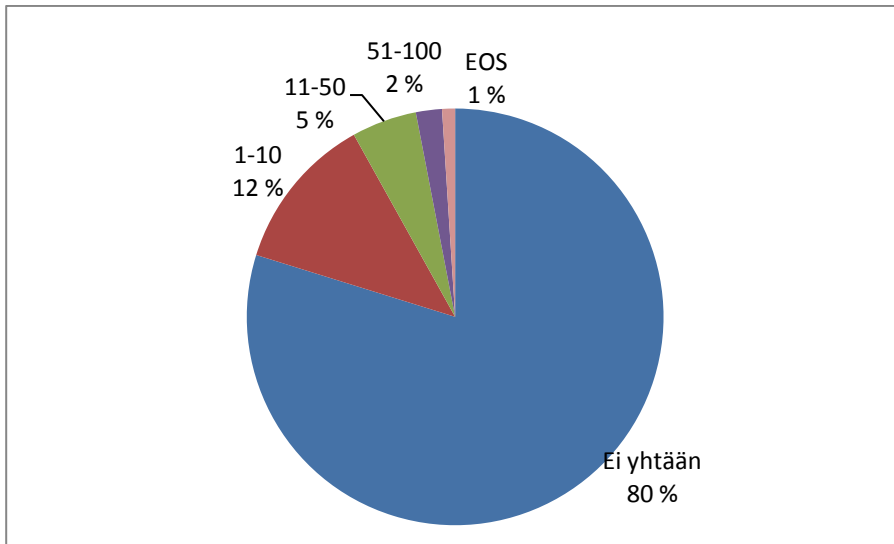
Lopuksi vastaajia pyydettiin arvioimaan kuinka monta musiikkitiedostoa ja valokuvaa tietokoneelle on tallennettuna. Videosisällön osalta kysyttiin erikseen elokuvien, TV-ohjelmien, musiikkivideoiden ja lyhyiden videoklippien määriä.

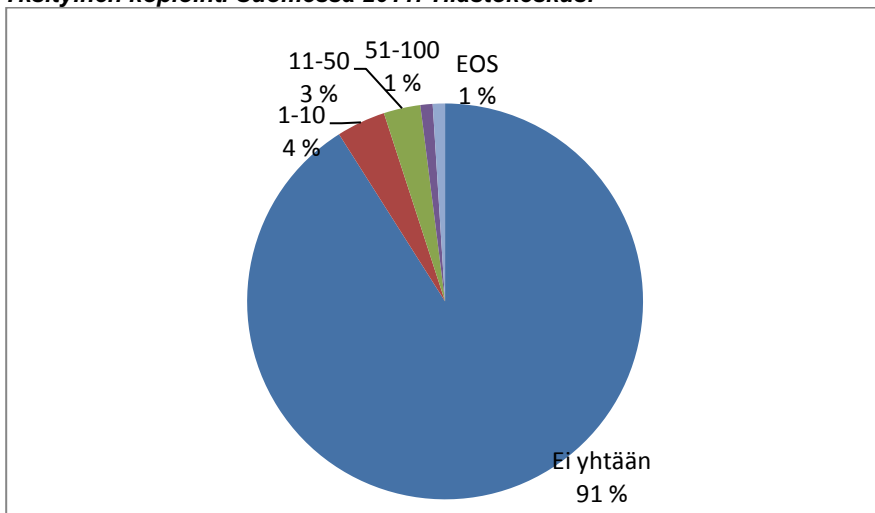
Kuva 5. Musiikkitiedostojen määrä tietokoneella, jota vastaaja oli viimeksi käyttänyt tiedostojen tallentamiseen (n=601). Yksityinen kopiointi Suomessa 2011. Tilastokeskus.

Kuva 6. Valokuvien määrä tietokoneella, jota vastaaja oli viimeksi käyttänyt tiedostojen tallentamiseen (n=601). Yksityinen kopiointi Suomessa 2011. Tilastokeskus.

Kuva 7. Elokvien määrä tietokoneella, jota vastaaja oli viimeksi käyttänyt tiedostojen tallentamiseen (n=601). Yksityinen kopiointi Suomessa 2011. Tilastokeskus.

Kuva 8. TV-ohjelmien määrä tietokoneella, jota vastaaja oli viimeksi käyttänyt tiedostojen tallentamiseen (n=601). Yksityinen kopiointi Suomessa 2011. Tilastokeskus.

Kopioinnin kokonaismäärää vuositasolla on mahdollista arvioida. Kertomalla käyttäjien viimeisen tallennuksen tiedostomäärä käyttäjien oman kopiointikäyttäytymisen arvioon perustuvalla kertoimella (Taulukko 6), saadaan jokaiselle musiikki ja videotallentajalle arvio vuosittaisesta kopiomäärästä. Näistä vuositason luvuista saa koko väestön kopiointimääriin perustuvan arvion käyttämällä väestöä edustavia painokertoimia.

Vastaus	Kerroin
Päivittäin	200
Muutaman kerran viikossa	60
Muutaman kerran kuukaudessa	15
Muutaman kerran vuodessa	2
Harvemmin	0.5
Never	0

Taulukko 7. Kopioinnin useuteen käytetyt kertoimet.

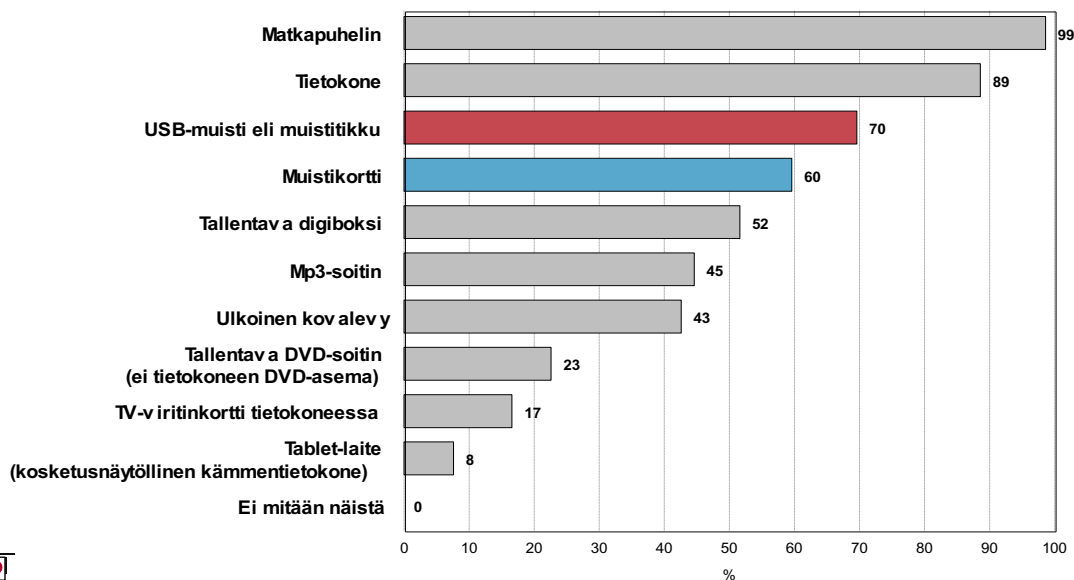
Lukuihin täytyy suhtautua kriittisesti, koska musiikkitalentajien (n=348) ja videotallentajien (n=541) määrät eivät ole suuria ja arviointi perustuu vastaajien omaan arvioon kopiointikäyttäytymisestä, ei todelliseen kopiointikäyttäytymiseen. Näin laskemalla musiikkitiedostojen kokonaiskopiomäärä vuositasona on yli 900 miljoonaa kappaletta ja videoaineiston kokonaismäärä n. 200 miljoonaa kopiota. Musiikkitalennuksissa on laskettu mukaan kaikki kopiointi. TV-tallennuksissa omatekoista materiaalia on arvion ulkopuolella. **Näitä lukuja voi käyttää viitteellisinä, suuruusluokkaa kuvaavina lukuina, ei absoluuttisina lukuina.** Kokonaismäärää on arvioitu erilaisilla menetelmillä myös aikaisempien tutkimustulosten perusteella ja kokonaisluku on laskettu aina sadoissa miljoonissa.

8. USB-MUISTIEN JA MUISTIKORTTIEN KÄYTTÖTUTKIMUS

KÄYTÖSSÄ OLEVAT LAITTEET

1. Mitä seuraavista laitteista ja palveluista sinulla on käytössä? (luetellaan, voi olla useita)
(Laitteet voivat olla perheen tai kotitalouden yhteisessä omistuksessa, mutta ovat tarvittaessa sinun käytössä. Myös työpaikoita käytetään yksityistarkoituksiin, luetaan mukaan.)

% kaikista haastatelluista (n=2004)

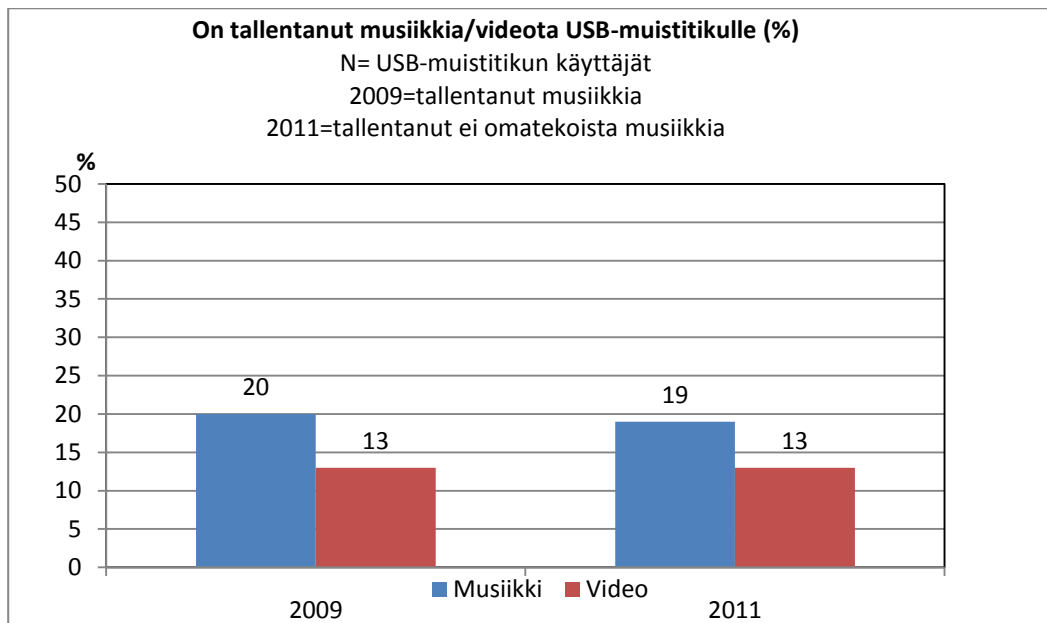

OTANTATUTKIMUS OY T3969

Kuvio 1

Kuva 9. Vastaajilla käytössä olevat laitteet. USB-muistien ja muistikorttien käyttötutkimus 2011. Otantatutkimus.

Otantatutkimus toteutti huhtikuussa 2011 USB-muistien ja muistikorttien käyttöä koskevan kyselyn. Kysely toteutettiin väestöä edustavasti puhelinhaastatteluina Otantatutkimuksen Pikaotannassa neljän viikon aikana. Kyselyyn vastasi 2004 henkeä. Kyselyn alussa kysyttiin eri laitteiden käytöstä. Tätä tulosta hyödynnettiin tablet-laitteiden osalta elokuussa tehdyssä tablet-laitteiden käyttötutkimuksessa. USB-muisteja oli käytössä 70%:lla vastaajista ja muistikortteja oli käytössä 60%:lla (Kuva 9). USB-muistien osalta tulokset vastaavat Tilastokeskuksen Yksityinen kopiointi Suomessa 2011 tuloksia. USB-muistien käyttöä on selvitetty aiemmissa tutkimuksissa vuosina 2008 ja 2009. Muistitikkujen käyttö on yleistynyt koko väestön keskuudessa. 2008 Taloustutkimuksen kyselyssä (n=1015) 50% vastaajista oli käytössään USB-muistitikkua. 2009 Tilastokeskuksen kyselyssä 60% vastaajista vastasi omistavansa USB-muistitikkua. Vuonna 2011 arviolta noin 2,8 miljoonaa suomalaista omistaa muistitikkua keskimäärin 3,4 kappaletta. 2008 Taloustutkimuksen kyselyssä vastaajilla oli keskimäärin 2,6 muistitikkua käytössään. USB-muistien käyttö on siis yleistynyt väestön keskuudessa ja ihmiset omistavat niitä useampia kappaleita kuin aikaisemmin.

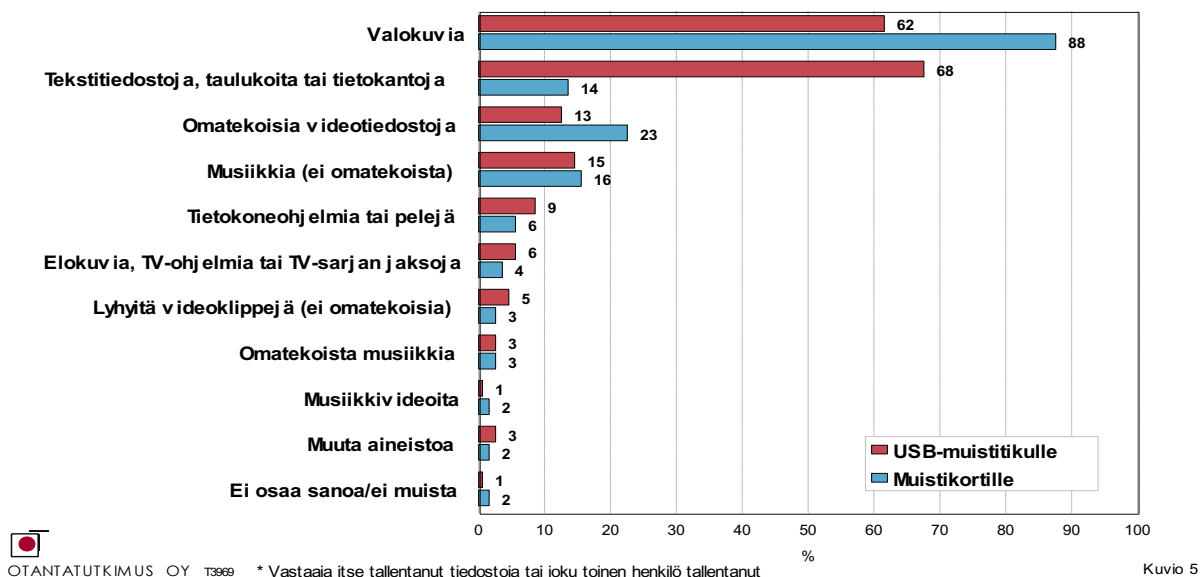
Kuva 10. Musiikkia ja videoaineistoa ed. 12 kk aikana tallentaneiden osuus henkilöistä, joilla on USB-muistitikkua käytössä. USB-muistitikkujen ja muistikorttien käyttötutkimus 2011. Otantatutkimus.

USB-muistitikkujen käyttäjistä 19% oli tallentanut ei-omatekoista musiikkia ja 13% videoaineistoa viimeisen 12 kuukauden aikana (Kuva 10). Tulokset vastaavat 2009 Tilastokeskuksen lukuja. Yksityisen kopioinnin määrän voidaan kuitenkin olettaa kasvaneen, sillä omatekoisen musiikki oli rajattu pois 2011 kyselyssä.

Vastaajilta kysyttiin sekä USB-muistitikkujen, että muistikorttien osalta, minkälaista aineistoa he viimeksi tallensivat (Kuva 11). Musiikki oli kolmanneksi yleisin aineistotyyppi molemmissa tallennusaloistoissa. Muistitikuille kopioitiin tavallisimmin tekstitiedostoja, taulukoita ja tietokantoja (68% vastaajista oli viimeksi kopioinut edellä mainittuja tiedostoja.). Toiseksi yleisin aineistotyyppi oli valokuvat (62%). Ei-omatekoista musiikkia oli viimeksi tallentanut 16% vastaajista. Muistikorteille kopioitiin tavallisimmin valokuvia (88% vastaajista oli viimeksi tallentanut valokuvia muistikortille). Muistikortteja käytetään yleisesti matkapuhelimissa ja kameroissa joka selittää valokuvien kopioinnin yleisyyden. Vastaajilta kysyttiin myös, missä laitteissa he käyttivät muistikortteja. 52% vastasi käyttävänsä muistikortteja kameroissa. Matkapuhelimissa muistikortteja oli 40%:lla muistikorttien käyttäjistä. Kolmanneksi tyypillisin laite, johon muistikortteja kytetään on tietokone (20%).

MINKÄLAISTA AINEISTOA TALLENSI VIIMEKSI

7. Kun viimeksi tallensit tiedostoja muistitikulle, minkälaista aineistoa tallensit? Tallensitko viimeksi ...? (luetellaan) / (Jos ei itse:) Minkälaista aineistoa muistitikulle viimeksi tallennettiin? Tallennettiinko viimeksi ...? (luetellaan)
15. Kun viimeksi tallensit tiedostoja muistikortille, minkälaista aineistoa tallensit? Tallensitko muistikortillesi viimeksi ...? (luetellaan) / (Jos ei itse:) Minkälaista aineistoa muistikortillesi viimeksi tallennettiin? Tallennettiinko muistikortillesi viimeksi ...? (luetellaan)
% haastatelluista, joiden USB-muistitikuille tallennettu tiedostoja * (n=1358)
% haastatelluista, joiden muistikortille tallennettu tiedostoja * (n=1108)

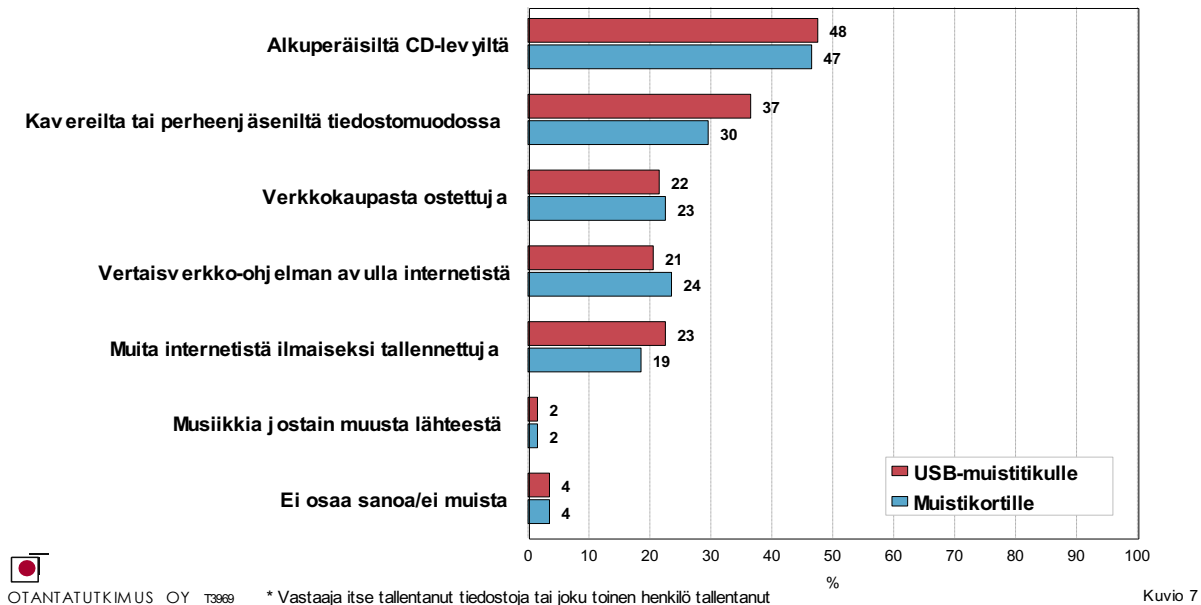
Kuvio 5

Kuva 11. Minkälaista aineistoa vastaajat viimeksi tallensivat USB-muistitikulle/muistikortille. USB-muistitikkujen ja muistikorttien käyttötutkimus 2011. Otantatutkimus.

Musiikkitiedostot kopioidaan yleisimmin alkuperäisiltä CD-levyiltä. Lähes 50% vastaajista vastasi kopioineensa viimeisellä tallennuskerralla alkuperäisiltä CD-levyiltä peräisin olevia musiikkitiedostoja (Kuva 12). Vastaajat voivat valita useita vaihtoehtoja, jos kopioidun musiikin lähteitä oli useampia.

VIIMEKSI TALLENNETUN MUSIIKIN LÄHTEET

9. Mistä lähteistä tälle muistitikulle viimeksi tallentamasi MUSIIKKI oli peräisin? Oliko se ...? /
 (Jos ei itse:) Mistä lähteistä tälle muistitikullesi tallennettu MUSIIKKI oli peräisin? Oliko se ...? (luetellaan, voi olla usei
 18. Mistä lähteistä tälle muistikortille viimeksi tallentamasi MUSIIKKI oli peräisin? /
 (Jos ei itse:) Mistä lähteistä tälle muistikortillesi viimeksi tallennettu MUSIIKKI oli peräisin? (luetellaan, voi olla useita
 % haastatelluista, joiden USB-muistitikuille tallennettu viimeksi musiikkia (ei omatekoista) * (n=206)
 % haastatelluista, joiden muistikortille tallennettu viimeksi musiikkia (ei omatekoista) * (n=182)

Kuvio 7

Kuva 12. Viimeksi tallennetun musiikin lähteet. USB-muistitikujen ja muistikorttien käyttötutkimus 2011. Otantatutkimus.

Videoaineiston osalta alkuperäislähteet jakautuivat tasaisemmin. USB-muisteille kopioitu videomateriaali oli tavallisimmin kopioitu internetistä ilmaiseksi (28% videoaineistoa tallentaneista), kavereilta tai perheenjäseneltä (27%), televisiosta (22%) tai vertaisverkosta (19%). Muistikorteille tallennettu videomateriaali oli tavallisimmin peräisin kavereilta tai perheenjäseneltä (27% videoaineistoa tallentaneista), itse tuotettua (vaihtoehto: joku muu lähde) (24%) tai televisiosta (22%). Vastaajat voivat valita useita vaihtoehtoja, jos kopioidun musiikin lähteitä oli useampia.

Muistitikuille kopioitiin viimeisellä tallennuskerralla keskimäärin 62,3 musiikkitiedostoa ja 29,7 videotiedostoa. Muistikorteille musiikki- tai videoaineistoa kopioineet tallensivat keskimäärin 63,6 musiikkitiedostoa ja 8,9 videotiedostoa.

Muistikorteille musiikkia tai videoaineistoa tallentaneilta kysyttiin, mihin laitteeseen muistikortti oli kytkettynä viimeisellä tallennuskerralla (Kuva 13). Musiikkitiedostoja kopioitaessa muistikortti oli tavallisimmin matkapuhelimessa (64% vastaajista). Videoaineiston osalta muistikortti oli yleisimmin kytkettynä joko kameraan (29% videoaineistoa viimeksi tallentaneista), matkapuhelimeen (27%) tai tietokoneeseen (24%).

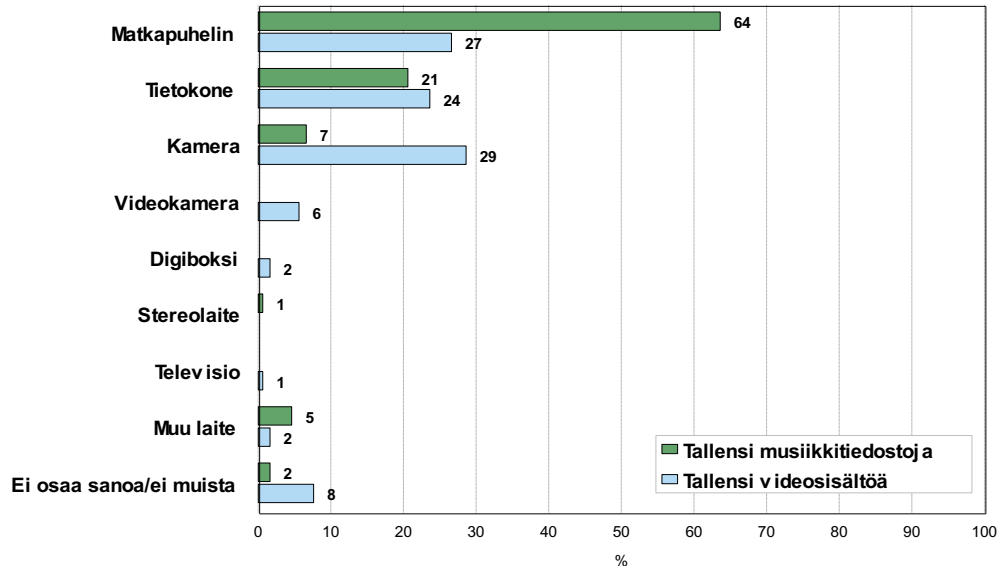
LAITE JOHON MUISTIKORTTI OLI LIITETTYNÄ KUN VIIMEKSI TALLENSI

16. Kun viimeksi tallensit musiikkitiedostoja muistikortille, mihin laitteeseen muistikortti oli liitetty? / (Jos ei itse:) Kun muistikortillesi viimeksi tallennettiin musiikkitiedostoja, mihin laitteeseen muistikortti oli liitetty? /

19. Kun viimeksi tallensit videotiedostoja muistikortillesi, mihin laitteeseen muistikortti oli liitetty? / (Jos ei itse:) Kun muistikortillesi viimeksi tallennettiin videotiedostoja, mihin laitteeseen muistikortti oli liitetty?

% haastatelluista, joiden muistikortille tallennettu viimeksi musiikkia (ei omatekoista) * (n=182)

% haastatelluista, joiden muistikortille tallennettu viimeksi videosisältöä (ei omatekoista) * (n=86)

OTANTATUTKIMUS OY T3869 * Vastaa itse tallentanut tiedostoja tai joku toinen henkilö tallentanut

Kuvio 10

Kuva 13. Laite johon muistikortti oli liitettyä viimeksi musiikkia/videosisältöä tallennettaessa. USB-muistitikkujen ja muistikorttien käyttötutkimus 2011. Otantatutkimus.

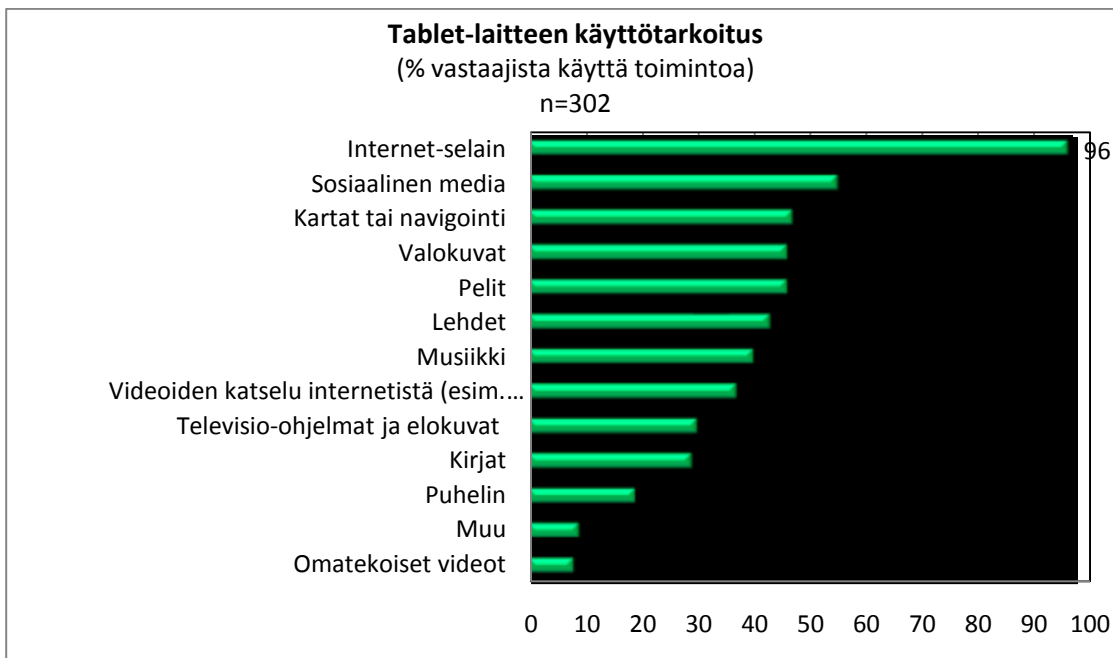
9. TABLET-LAITTEIDEN KÄYTTÖTUTKIMUS

Otantatutkimus kartoitti USB-muistitikkujen ja muistikorttien käyttötutkimuksessa keväällä 2011 tablet-laitteiden käyttäjämääriä Suomessa. 8% vastaajista (n=2004) vastasi, että heillä on käytössään tablet-laite eli kosketusnäytöllinen kämmentietokone. Tämän käyttäjämäärän perusteella asetettiin tavoitteeksi rekrytoida 300 tablet-laitteiden käyttäjää elokuussa 2011 internet-paneelissa toteutettavaan kyselyyn. Tablet-laitteet ovat uusi laiteryhmä, joka on ollut markkinoilla alle vuoden. Tämä aiheuttaa haasteita laiteryhmän käytön tutkimiselle ja vastaajien rekrytoimiselle. 300 vastaajan tavoite saavutettiin ja vastaajilta onnistuttiin saamaan uniikkia tietoa suomalaisten kuluttajien tablet-laitteiden käytöstä. Yhteensä 302 vastaajaa vastasi kyselyyn, jolla selvitettiin tablet-laitteiden käyttötapoja sekä musiikin, videoaineiston ja digitaalisten kirjojen kopioimista laitteille.

Markkinoita dominoi Applen iPad-laitteet. Vastaajista 67%:lla oli Applen tablet-laite. Toiseksi yleisin tablet-laite oli Samsungin Galaxy Tab (25%). 75%:lla vastaajista oli käytössään 3G-yhteydellä varustettu tablet-laite. Tämä mahdollistaa internet-yhteyden ilman langatonta verkkoa ja esimerkiksi

verkon yli tapahtuvan musiikin ja videoaineiston suoratoiston (streaming). Tavallisin muistikapasiteetti tablet-laitteissa on 32 gigatavua. Markkinajohtaja Applen laitteisiin ei voi liittää muistikortteja lisämuistiksi. Sen sijaan Samsung Galaxy Tabiin voi liittää muistikortin.

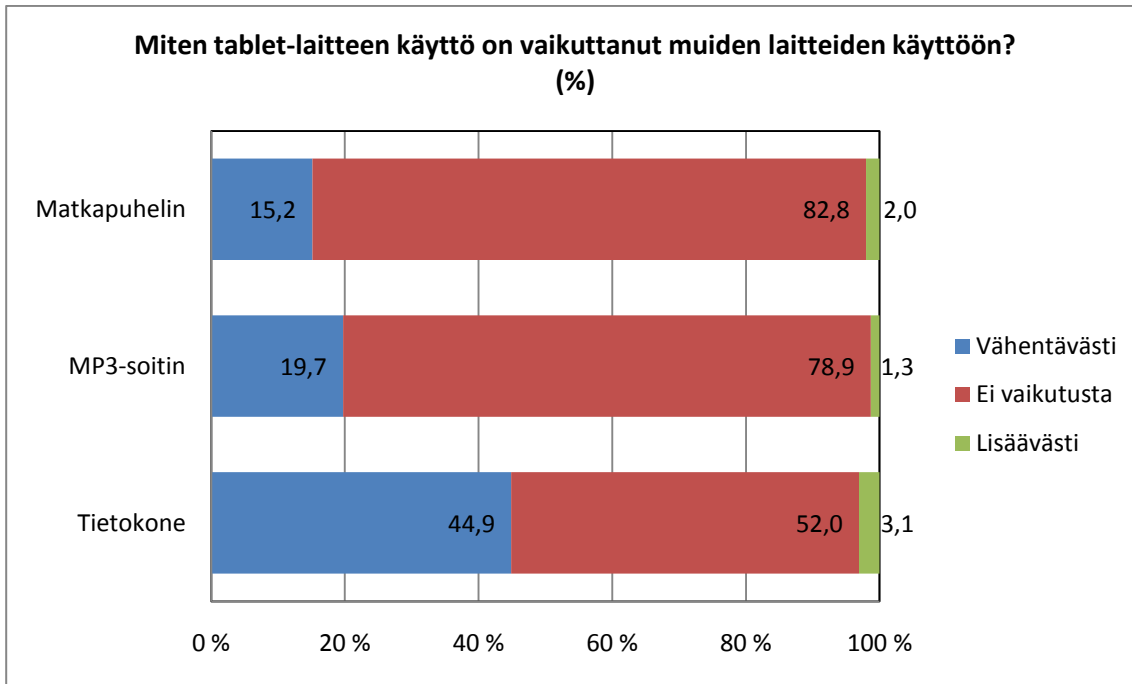
Tablet-laitteiden markkinat kasvavat nopeasti. Kyselyyn vastanneista yli puolet oli ostanut laitteen viimeisen 3 kuukauden aikana. 17% vastaajista oli omistanut tablet-laitteen alle kuukauden. Monille vastaajille laitteen käyttötavat ovat vasta muodostumassa. Vastaajilta kysyttiin, mihin eri käyttötarkoituksiin he käyttävät tablet-laitteita (Kuva 14). Vastaajia pyydettiin lisäksi nimeämään kolme tärkeintä käyttötarkoitusta. Lähes kaikki vastaajat (96%) käyttävät laitetta nettiselailuun. 93% vastaajista oli nimennyt nettiselailun kolmen tärkeimmän käyttötavan joukkoon. Tablet-laitteella pääsee tietokonetta vaivattomammin ja nopeammin verkkoon ja toisaalta isompi ruutu tekee käyttökokemuksesta miellyttävämmän kuin matkapuhelin. Vaikka tablet-laitteet ovat toiminnoiltaan hyvin monipuolisia, ihmisillä vaikuttaa olevan samankaltaisia tapoja käyttää laitetta. Toiseksi yleisin käyttötarkoitus oli sosiaalinen media (55%). Yli 40% vastaajista oli lisäksi käyttänyt karttoja, katsellut valokuvia, pelannut pelejä, luenut lehtiä ja kuunnellut musiikkia tablet-laitteella.

Kuva 14. Tablet-laitteiden käyttötavat, % vastaajista käyttää laitetta kyseiseen toimintoon. Tablet-laitteiden käyttötutkimus 2011. Otantatutkimus.

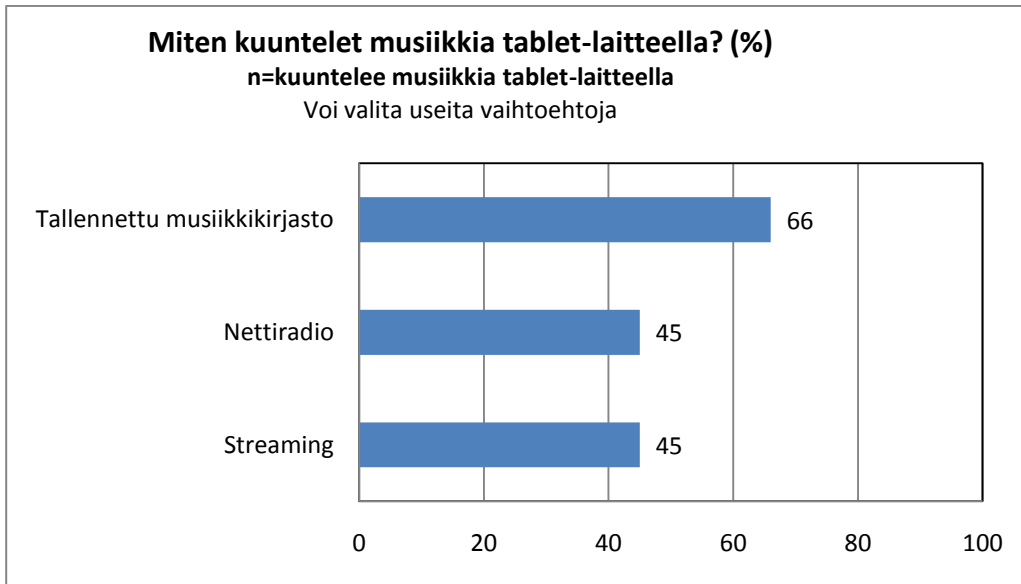
Vastaajilta kysyttiin, onko tablet-laitteen käyttö vaikuttanut heidän tietokoneen, matkapuhelimen tai MP3-soittimen käyttöön (Kuva 15). Eniten tablet-laitteen käyttö oli vähentänyt tietokoneen käyttöä (45% vastaajista). Lähes viidennes vastaajista, jotka omistavat MP3-soittimen, arvioivat tablet-laitteen käytön vähentäneen MP3-soittimen käyttöä. Tablet-laitteita käytetään tämän perusteella myös

puhtaasti musiikkisoittimina. 27% vastaajista oli kopioinut tablet-laitteen muistille musiikkikappaleita. Digitaalisia kirjoja oli laitteen muistille kopioinut 29% ja elokuvia tai TV-ohjelmia 12% vastaajista. Yleisin tapa siirtää tiedostoja tablet-laitteille oli liittää ne tietokoneeseen ja siirtää tietokoneen kovalevyltä. 78% vastaajista oli siirtänyt tietokoneelta tiedostoja tablet-laitteelle.

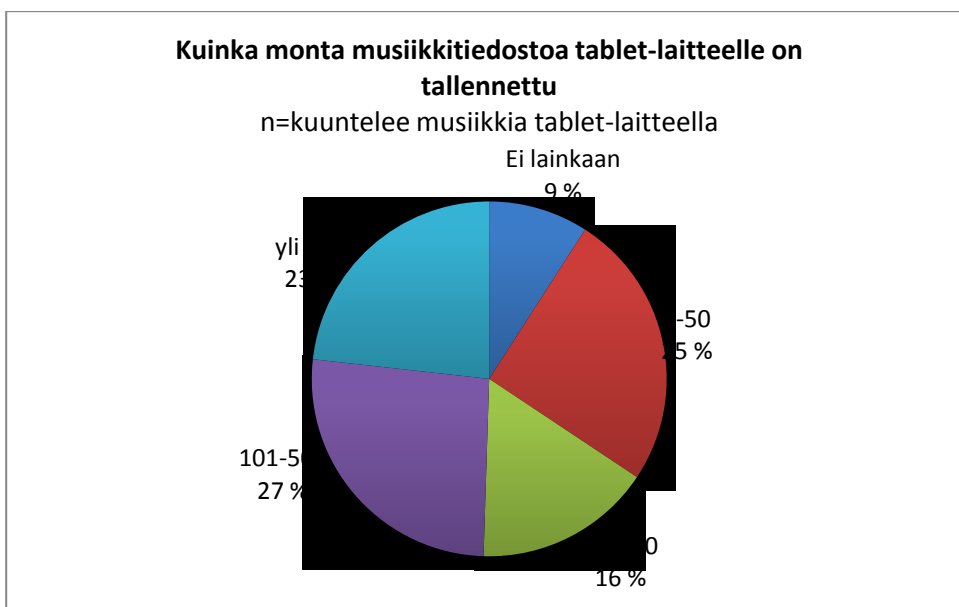
Kuva 15. Tablet-laitteiden vaikutus matkapuhelimen, MP3-soittimen ja tietokoneen käyttöön, % kyseisen laitteen omistavista. Tablet-laitteiden käyttötutkimus 2011. Otantatutkimus.

40% vastaajista (n=122) vastasi kuuntelevansa musiikkia tablet-laitteella (Kuva 16). Heiltä kysyttiin myös kuunnellaanko musiikkia laitteen omasta musiikkikirjastosta, streamaten netistä tai nettiradiosta. 66% musiikinkuuntelijoista ilmoitti kuuntelevansa musiikkia laitteen omasta musiikkikirjastosta, ja 45% vastasi kuuntelevansa nettiradiota tai streamaavansa musiikkia. Todennäköisesti suuri osa laitteella musiikkia kuuntelevista kuuntelevat musiikkia näillä kaikilla tavoilla, mutta laitteelle kopioitujen musiikkikappaleiden kuuntelu oli yleisin tapa kuunnella musiikkia.

Kuva 16. Vastaajien musiikin kuuntelutavat, % musiikkia kuuntelevista. Tablet-laitteiden käyttötutkimus 2011. Otantatutkimus.

Musiikkia kuuntelevilta kysyttiin, kuinka monta musiikkitiedostoa laitteelle on kopioitu (Kuva 17). Vastaajat olivat kopioineet keskimäärin 430 tiedostoa tablet-laitteelle. Applen iPadien käyttäjät olivat tallentaneet keskimääräistä enemmän musiikkia laitteille (keskiarvo 477 kpl). Musiikin kopioiminen oli myös yleisempää miesten (keskiarvo 514 kpl) ja nuorten keskuudessa (keskiarvo 577 kpl). 23% musiikin kuuntelijoista oli kopioinut yli 500 musiikkikappaletta laitteelleen.

Kuva 17. Musiikkitiedostojen määrä tablet-laitteilla, % musiikkia kuuntelevista. Tablet-laitteiden käyttötutkimus 2011. Otantatutkimus.

Musiikkia laitteille kopioineilta kysyttiin, mistä lähteistä tablet-laitteilla musiikkitiedostot ovat peräisin. Koska tiedostot ovat peräisin useista lähteistä, vastaajat saivat valita useita vaihtoehtoja. Yleisimmin vastattu alkuperäislähde olivat alkuperäiset CD-levyt. 64% vastaajista oli kopioinut musiikkitiedostoja alkuperäisiltä CD-levyiltä ja siirtänyt niitä tablet-laitteelle. 41% oli siirtänyt verkkokaupasta ostettua musiikkia laitteelle ja 40% oli siirtänyt kavereilta ja perheenjäseniltä saatuja musiikkitiedostoja.

30% vastaajista (n=90) oli katsonut elokuvia ja TV-ohjelmia tablet-laitteella. Tavallisin tapa katsoa elokuvia ja TV-ohjelmia on internetistä, esimerkiksi YLE Areenasta. Elokuvia ja TV-sarjoja laitteella katsoneista 40% (n=36) oli myös kopioinut elokuvia ja TV-sarjoja laitteen muistiin. Kopioidut elokuvat ja TV-sarjat olivat peräisin useista eri lähteistä, kuten televisiosta, vertaisverkosta, DVD-levyiltä, CD-R ja DVD-R-levyiltä, verkkokaupoista tai internetistä ilmaiseksi. Elokuvia ja TV-ohjelmia kopioineilla oli keskimäärin 27,4 elokuvaa tai TV-ohjelmaa kopioituna laitteen muistiin.

29% vastaajista (n=87) oli tallentanut digitaalisia kirjoja tablet-laitteelle. Digitaaliset kirjat olivat tavallisimmin ostettu verkkokaupasta. 67% kirjoja laitteella lukevista ilmoitti ostaneensa e-kirjoja verkkokaupasta. 20% oli lainannut e-kirjoja kirjastosta. 17% oli ladannut digitaalisia kirjoja vertaisverkosta.

10. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tilastokeskuksen kanssa toteutetun yleistutkimuksen avulla pääsimme vertailemaan nykytilannetta vuoden 2009 vastaavan tutkimuksen tuloksiin. Monilta osin tulokset ovat hyvin samankaltaisia kuin kaksi vuotta sitten. Ihmisten kopiointikäyttäytyminen näyttää pysyneen samanlaisena. Vuosien 2009 ja 2011 tuloksia käy ilmi trendi, eli musiikki- ja videomateriaalin kopioinnin siirtyminen laitteille kuten tietokoneelle, matkapuhelimiin, ulkoisiin kovalevyihin ja muille ulkoisille muisteille. MP3-soittimia ja CD- ja DVD-levyjä käytetään aiempaa harvemmin musiikki ja videoiden kopioimiseen. Näiden tuoteryhmien myynti onkin ollut laskussa jo useita vuosia. Jos tarkastellaan ainoastaan laitteiden käyttäjiä, niin eniten musiikkia kopioidaan MP3-soittimille ja videomateriaalia tallentaville digibokseille. Kopioitu musiikki on peräisin tavallisimmin alkuperäisiltä CD-levyiltä. Tallentaville digiboksille videomateriaali oli kopioitu televisiosta.

Yksityisen kopioinnin määrä ei ole vähentynyt. Tallentajia on Yksityinen kopiointi Suomessa 2011 -kyselyn mukaan jonkin verran enemmän kuin 2 vuotta sitten. Kyselyn perusteella 15-74-vuotiaista suomalaisista 39 % oli kyselyä edeltäneen vuoden aikana tallentanut musiikkia jollekin digitaaliselle

laitteelle tai tallennusalustalle, ja 57 % oli tallentanut videosisältöä. Luvuissa ovat mukana verkkokaupoista tehdyt lataukset ja omatekoisen aineiston tallentaminen. Muutokset ihmisten tavassa kuluttaa musiikkia eivät näytä vaikuttaneen kopiointiin. Suoratoistopalvelujen markkinoille tulo ei ole vähentänyt kopiointia. Kivijalkakaupan suuri osuus levymyynissä selittää alkuperäisten CD-levyjen suuren osan kopiointilähteenä³¹.

Laitekohtaiset tutkimusten avulla saadaan tarkempaa tietoa eri laiteryhmien käyttäjämääristä ja niille tapahtuvasta kopiinnista. USB-muisteja ja muistikortteja ei ole aikaisemmin tutkittu näin suurella vastaajaryhmällä (2004 vastaajaa) ja suomalaisten tablet-laitteiden käytöstä ei ole ollut aiemmin tietoa saatavilla. USB-muistien käyttäjien määrä on kasvanut. 2011 tulosten perusteella voidaan arvioida, että noin 2,8 miljoonaa ihmistä omistaa keskimäärin 3,4 muistitikkaa. Muisteille musiikkia tai videoaineistoa kopioineiden määrä on pysytellyt samana tai kasvanut maltillisesti verrattuna aiempiin tutkimustuloksiin. Musiikin osalta tiedostot ovat yleisimmin peräisin alkuperäisiltä CD-levyiltä.

Tablet-laitteita käytetään suojattujen aineistojen kopiointiin. 29% tablet-kyselyn vastaajista oli lukenut kirjoja, 27% oli kopioinut musiikkia ja 12% oli kopioinut elokuvia ja TV-sarjoja laitteelle. Musiikkia kuunnellaan tavallisimmin kuuntelemalla laitteelle tallennettuja tiedostoja siitä huolimatta, että valtaosa tablet-laitteista on varustettu 3G-yhteydellä, joka mahdollistaa suoratoiston internetistä. Tulokset osoittavat, että myös tablet-laitteita käytetään yksityiseen kopiointiin.

Tulevaisuudessa hyvitysmaksujärjestelmän haasteena on, että kaikki tallentamiseen soveltuvat laitteet ovat entistä enemmän yleiskäyttöisiä, eikä esimerkiksi mediataallentimen, älypuhelimien tai tietokoneen eroa voi enää selkeästi määritellä. Tämän vuoksi hyvitysmaksun kohdentaminen tietyille laitetyypille nykyiseen tapaan on hankalaa. Erilaiset median streaming- eli suoratoistopalvelut sekä verkkotallennuspalvelut ovat yleistyneet, mutta koko väestön tasolla uudenlaiset tavat käyttää ja tallentaa tekijänoikeuksin suojattua sisältöä yleistyvät hitaasti. Suojattujen aineistojen yksityinen kopiointi pysynee lähivuosinakin yleisenä.

³¹ Fyysinen levymyynti vastaa edelleen lähes 80% musiikin myynnistä (1-7/2011). <http://www.ifpi.fi/tilastot/vuosimyynti/2011/>

11. LÄHTEET

Kyselytutkimukset

Tablet-laitteiden käyttötutkimus. Internet-paneeli (Teoston hyvitysmaksuysikkö/Otantatutkimus 2011).

USB-muistit. Puhelinkysely (Teoston hyvitysmaksuysikkö/Taloustutkimus 2008)

USB-muistien ja muistikorttien käyttö. Puhelinkysely (Teoston hyvitysmaksuysikkö/Otantatutkimus 2011)

Yksityinen kopiointi Suomessa 2011. Puhelinkysely (Teoston hyvitysmaksuysikkö /Tilastokeskuksen Haastattelu- ja tutkimuspalvelut 2011).

Yksityinen kopiointi Suomessa 2009. Puhelinkysely (Teoston hyvitysmaksuysikkö /Tilastokeskuksen Haastattelu- ja tutkimuspalvelut 2009).

Kyselytutkimusten tulospaineistoja on saatavilla Teoston hyvitysmaksuysikön verkkosivuilla:
www.hyvitysmaksu.fi

Internet-lähteet:

Finnpanel. <http://www.finnpanel.fi>

GVU: www.gvu.de

Kodintekniikka-alan tiedostusfoorumi: <http://www.kotek.fi/>

Musiikkituottajat: www.ifpi.fi

Otantatutkimus Oy. <http://www.otantatutkimus.fi>

Oxera: www.oxera.com

Stichting De ThuisKopie: <http://www.thuiskopie.nl/>

Taloustutkimus Oy. <http://www.taloustutkimus.fi>

Teoston hyvitysmaksuysikkö. <http://www.hyvitysmaksu.fi>

Tilastokeskus. <http://www.tilastokeskus.fi>

Viestintävirasto. <http://www.ficora.fi>